

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y FLWYDDYN YN GORFFEN 31AIN MAWRTH 2022



AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON 2021/22

MYNEGAI

Adroddiad Naratif.....	3
Y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon.....	11
Datganiad o Bolisiâu Cyfrifyddu.....	12
Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	23
Y Fantolen	24
Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn	25
Datganiad Llif Arian	27
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	28
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2021-22.....	79
Rhestr Termau.....	111

ADRODDIAD NARATIF

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad naratif yn darparu esboniad cryno ynghylch y materion mwy arwyddocaol adroddir yn y cyfrifon ac mae'n anelu i ychwanegu at a chynorthwyo i ddehongli'r datganiadau cyfrifyddu a amlinellir ar dudalennau 23 i 27 ac mae'n cynnwys :-

- Y **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** sy'n dangos crynodeb enillion a'r colledion a brofwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ariannol. Dylai'r enillion a'r colledion hyn wneud iawn am y symudiad mewn gwerth net.
- **Mantolen** yn nodi sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2022.
- Crynodeb yw'r **Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd** o'r newidiadau sydd wedi digwydd yn rhan isaf y fantolen dros y flwyddyn ariannol.
- Y **Datganiad Llif Arian** sy'n crynhoi'r mewnlifiadau ac all-lifau o arian sy'n deillio o drafodion i bwrpasau refeniw a chyfalaf.

Cefnogir y cyfrifon gan Ddatganiad o Bolisiau Cyfrifyddu a nodiadau esboniadol.

2. Gweledigaeth a Blaenoriaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Mabwysiadodd yr Awdurdod weledigaeth ar gyfer y Parc yng Nghynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri yng nghyfarfod 13eg Hydref 2021 fel a ganlyn:

Parc Cenedlaethol sy'n gyfoethog yn ddiwylliannol, gydag economi werdd lewyrchus, profiad ymwelwyr o'r radd flaenaf sy'n cyfrannu'n fawr iawn at les ein cenedl.

Erbyn 2035 bydd Eryri yn parhau i fod yn dirlun gwarchoddedig ac esblygol, wedi'i ddiogelu a'i wella i ddarparu amgylchedd naturiol a hanesyddol cyfoethog, amrywiol a chydnerth; yn darparu buddion lles yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Bydd pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn cael eu cyflawni trwy economi amrywiol a ffyniannus sydd wedi addasu ar gyfer heriau newid yn yr hinsawdd ac yn seiliedig ar adnoddau naturiol – rhinweddau'r dirwedd, cyfleoedd ar gyfer dysgu a mwynhad, y dreftadaeth ddiwylliannol a naturiol. Gyda chymunedau dwyieithog a chynhwysol sy'n ffynnu, bydd gweithio mewn partneriaeth yn dangos ei bod yn bosib cyflawni mwy trwy gydweithio.

Bydd cymunedau wedi mabwysiadu atebion arloesol mewn byd sy'n newid - bydd economi carbon isel wedi cryfhau cyswllt trigolion â'r amgylchedd, gan ddarparu gwell safon byw a sicrhau enw da Eryri fel Parc Cenedlaethol o fri yn rhyngwladol ac fel lle i'r enaid gael llonydd."

Yn unol â'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru 2015) mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Datganiad Lles 2021-2026 ym Mawrth 2021.

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/03/DATGANIAD-LLES-APCE-2021-26.pdf>

Mae'r ddogfen hon yn gosod y cyd-destun ar gyfer y rhaglen waith corfforaethol sy'n manylu ar amcanion penodol llesiant a gwelliant, ac a gyflwynir yng nghyfarfod Awdurdod Ebrill yn flynyddol. Mae'r agenda ar gael trwy'r cyswllt canlynol:

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/04/Awdurdod-27.04.22.pdf>

3. CYD-DESTUN ARIANNOL

Perfformiad Ariannol a Sefyllfa Diwedd Blwyddyn

'Roedd y gyllideb ddiwygiedig fel ag adroddwyd i'r Awdurdod ar 13eg Gorffennaf 2022 fel a ganlyn.

	Cyllideb	Gwir	Amrywiad
	£	£	£
Cynllunio a Rheoli Tir	1,620,267	1,043,627	576,640
Corfforaethol	5,334,234	3,855,382	1,478,852
Llog a Ennillwyd	(8,000)	(11,612)	3,612
Ariannu Cyfalaf o Refeniw	1,746,003	507,881	1,238,122
Addasiad taliadau cyfalaf	(591,050)	(591,050)	-
Net	8,101,454	4,804,228	3,297,226
GPC a Lefi	(5,493,051)	(5,493,051)	-
TR i/o gronfeydd wrth gefn	(2,608,403)	688,823	(3,297,226)
Cyfanswm	-	-	-

Addaswyd yr amrywiad net o £3,297,266 ar gyfer trosglwyddiadau diwedd blwyddyn i ac o gronfeydd wrth gefn (gwybodaeth pellach ym mhar. 4.2 o'r adroddiad a gyfeirwyd ato) yn gadael gweddill o £516,324 i'w ddosrannu. Cynhwyswyd y ffigwr hwn yn y balansau diwygiedig wrth gefn gan yr Awdurdod. Mae'r adroddiad yn eitem 8 yn y cyswllt canlynol –

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/07/Pwyllgor-Perfformiad-ac-Adnoddau13.07.22.pdf>

Tra'n dilyn trefn cwblhau y Datganiad Cyfrifon gwnaethpwyd yr addasiadau canlynol i'r alldro, gyda'r canlyniad o gynyddu'r balans i'w ddosrannu i £537,463.70. Mae'r ffigyrau diwygiedig ar gyfer gwariant net yn ymddangos yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu (nodyn 1 i'r prif ddatganiadau).

	Aldro	Addasiadau	DGA (nodyn 1)
	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli Tir	1,043,625	2,036	1,045,661
Corfforaethol	3,855,386	(23,175)	3,832,211
	4,899,011	(21,139)	4,877,872
Symudiadau eraill			
Balance	516,324		537,463

Mae'r symudiadau mewn cronfeydd unigol yn nodyn 8 i'r datganiadau ariannol.

4. Crynodeb o'r Prif Bwyntiau :

Mantolen :

Mae gwerth net yr awdurdod wedi cynyddu **£3,960k**, a'r prif resymau yw lleihad o **£6,433k** yn y **rhwymedigaeth gronfa bensiwn** yn ogystal a lleihad net o **£3,051k** ym mantolen yr Awdurdod yn dilyn ailbrisiad asedau ar ddechrau'r flwyddyn. Symudiadau eraill fel a ganlyn:

- **Asedau Cyfredol** – mae'r gwerth wedi lleihau **£131k**, y prif effaith oherwydd

Arian a buddsoddiadau – (£988k) cynydd yn deillio o arian grantiau ag incwm ychwanegol gan gynnwys
£178k cynllun grant ERAMMP
£281k Tiroedd Cynaliadawy, Lleoedd Cynaliadwy, a £89k o ffi gweinyddol heb ei wario yn 2021/22
£480k incwm ychwanegol o ffioedd maesydd parcio

Dyledwyr – bu lleihad o £1,118k yn y balans dyledwyr sydd yn dod ar lleihad net yng ngwerth asedau cyfredol £130k. Mae'r lleihad yn y balans dyledwyr yn ymwneud a llai o arian grantiau wedi dderbyn i gymharu hefo'r flwyddyn flaenorol megis grant prosiect Coedwigoedd Celtaidd a prosiect SMS.

- **Rhwymedigaethau Cyfredol** – Mae'r gwerth wedi lleihau **£417k** yn dilyn –

£198k yn llai o grantiau wedi eu derbyn ymlaen llaw
£222k o leihad ym malans credydwyr masnach
£3k o leihad ym malans credydwyr 'Eraill'

Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr :

Mae'r cyfanswm cost net gwasanaethau wedi cynyddu £3,791k gyda symudiadau fesul cyfarwyddiaeth yn :

- | | |
|--|-----------|
| • Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheolaeth Tir | + £272k |
| • Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu) | + £3,562k |
| • Costau na ellir eu dosbarthu | - £43k |

Prif symudiadau :Gwariant

- £330k o gynydd yng ngwariant net Refcus yn 2021/22 i gymharu hefo 2020/21
- £653k o gynydd yn addasiad cost pensiwn IAS19 i'r gwasanaethau yn 2021/22
- £2,884k cost colledion ailbrisiad i'r gwasanaethau
- £318k o leihad yng nghôst dibrisiant i'r gwasanaethau
- £265k llai o wariant ar ddiswyddiadau i gymharu hefo 2020/21
- Llai o wariant cyffredinol ar gynlluniau grant yn 2021/22

Incwm

- £2,803k o leihad mewn gwerth grantiau yn ymwneud a prosiectau dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru.
- £118k yn llai o gyfraniadau o ffynhonnellau heblaw Llywodraeth Cymru

Yn ogystal â derbyn cyllid grant mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ei incwm ei hunan. Mae nodyn 1c i'r prif ddatganiadau yn dangos £2,421k (£1,433k yn 2020/21) wedi ei gynhyrchu o ffioedd ac incwm gwasanaeth fel arall. Y prif rannau ydy :

- | | | |
|---------------------------------------|---------|--------------------|
| • Ffioedd parcio | £1,276k | (£472k yn 2020/21) |
| • Ffioedd Cynllunio | £227k | (£248k yn 2020/21) |
| • Gwerthiannau Canolfannau gwybodaeth | £189k | (£63k yn 2020/21) |
| • Rhent | £56k | (£32k yn 2020/21) |

Er bod cynydd yn y ffioedd uchod, roedd gostyniad incwm yn 2021/22. Roedd hyn yn bennaf oherwydd gostyniad mewn cyfraniad grantiau.

5. Rhwymedigaeth Bensiwn

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd. Mae'r cyfrifon yn ymgorffori'n llawn beth yw gofynion y Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 19 (IAS 19).

Mae'r polisi'n adlewyrchu'r ymrwymiad yn y tymor hir i gynyddu cyfraniadau i wneud iawn am unrhyw ddiffyg mewn asedau net priodol dig yn y gronfa bensiwn.

Mae'r rhwymedigaeth bensiwn net yn y Fantolen yn lleihau gwerth net yr Awdurdod o £884k ar 31 Mawrth 2022. Mae'r ffigwr damcaniaethol yma wedi lleihau £6,433k ers 31 Mawrth 2021. Y prif reswm am hyn ydyw effaith y newid yn rhagdybiaethau'r Actiwari yn sgîl datblygiadau cenedlaethol (manylder yn nodyn 35).

6. Cost neu Gredyd Anghyffredin yn y Cyfrifon

Y prif eitemau ydy'r :

- grantiau gwerth £1,141k a dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru
- grantiau ac ad-daliadau gwerth £242k a dderbyniwyd yn sgîl y pandemig.

7. Gwariant Cyfalaf

Gwariant cyfalaf yw gwariant ar feddiannu ased sefydlog, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog bresennol, nid ei gynnal yn unig.

Roedd gwariant cyfalaf yn ystod 2021/22 yn £1,609k. Dangosir manylion ynghylch y gwariant ym mhob maes gwasanaeth yn nodyn 30. Ariannwyd y gwariant gan grantiau a chyfraniadau oddi wrth gyrff eraill (£1,328) ac ariannu referniw uniongyrchol (£281k).

Bydd yr holl wariant cyfalaf a gynlluniwyd yn cael ei ariannu o referniw, grantiau allanol a chronfeydd a ddelir ar gyfer gwariant unwaith ac am byth.

Y prif gynlluniau gan yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2022 ydyw :

- Cynllun Menter Treftadaeth Treflun Dolgellau gydag amcan cost cyfredol o £2m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn Rhagfyr 2022.
- cynllun Partneriaeth y Carneddau bellach yn ei gyfnod gweithredol ac yn werth £4.17m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen erbyn Mawrth 2026.
- y prosiect Coedwigoedd Celtaidd yn brosiect 7 blynedd gwerth £7.6m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn 2025/26.

8. Cyllido Cyfalaf

Cafodd holl wariant cyfalaf yr Awdurdod, ers iddo gael ei sefydlu ar yr 23^{ain} o Dachwedd 1995, ei ariannu trwy gyfrwng grantiau cyfalaf a chyfraniadau gan y Llywodraeth, y Gymuned Ewropeaidd a grantiau o ffynonellau eraill, o dderbyniadau cyfalaf a gymhwyswyd ac o adnoddau referniw'r Awdurdod.

Ar 31 Mawrth 2022 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw fenthyciad i ariannu cyfalaf, ac i ddibenion rheolaeth trysorlys bydd yn parhau fel awdurdod di-ddyled.

9. Cronfeydd wrth gefn Defnyddiadwy

Adolygwyd balans y Gronfa Refeniw Gyffredinol yn ystod y flwyddyn fel rhan o adolygiad cronfeydd yr Awdurdod, a bellach yn werth £850k.

Mae gan yr Awdurdod gyfanswm o £9,684k o Gronfeydd Defnyddiadwy penodol ac mae manylion rhain yn nodyn 8 o'r datganiadau ariannol. Dylid nodi fod y rhan fwyaf o'r cronfeydd wedi'u clustnodi ar gyfer dibenion penodol.

10. Llywodraethu

Mae gan yr Awdurdod 18 aelod sy'n gwasanaethau ar Fwrdd yr Awdurdod, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad. Mae gan Plas Tan y Bwlch a'r Ysgwrn eu Byrddau Rheolaeth eu hunain yn cynnwys 3 aelod yr un.

Darperir gwybodaeth pellach ar lywodraethu a materion perthnasol i 2021/22 yn y rhan Datganiad Llywodraethu Blynyddol o'r ddogfen hon.

11. Risgiau a Chyfleon

Risgiau

Cofnodir prif risgiau'r Awdurdod yn y Cofrestr Risg Corfforaethol a adolygir yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac yn flynyddol yn Awdurdod Chwefror.

Nodir 4 risg mwyaf sylweddol yr Awdurdod, ynghyd â'r mesurau i'w lleddfu, yn niwedd rhan 6 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cyfleon

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cyllid "un tro" gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar brosiectau cyfalaf yn cynnwys prosiectau Mynediad a gwelliannau i eiddo'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod yn parhau i ddenu cyllid grant o amrywiol ffynonhellau sy'n galluogi capasiti gweithredu llawer uwch na'r hyn sy'n bosibl trwy grant sylfaenol yn unig. Mae'r crebachu blynyddol ar niferoedd staff yr Awdurdod yn golygu bod elfen o risg gyda chapasiti i gyflawni ar brosiectau'n y dyfodol.

12. Strategaethau'r Awdurdod

Pedwar prif strategaeth yr Awdurdod yw:

- Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri,
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri,
- Cynllun Corfforaethol, a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae gwybodaeth ychwanegol am y 4 ynghyd â strategaethau eraill yr Awdurdod ac adolygiad o'u effeithiolrwydd yn rhan 5 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

13. Effaith yr hinsawdd economaidd gyfredol

Mae'r Awdurdod wedi mantoli ei gyllideb am 2022/23 yn seliedig ar y ffigwr Grant Parc Cenedlaethol yn ôl hysbysiad gan swyddogion Llywodraeth Cymru yn Rhagfyr 2021. Mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi bydd ffigwr y grant ar gyfer 2023/24 yn parhau yr un fath a ffigyrau 2022/23. Bydd hyn yn heriol i'r Awdurdod gan ystyried yr hinsawdd economaidd presennol, a pwysau chwyddiant sylweddol.

Ar amser ysgrifennu mae llif arian yr Awdurdod yn ddigonol, ond bydd angen ailwerthuso yn ddibynol ar y ffigyrau setliad gan Llywodraeth Cymru ar gyfer 2023/24.

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cymorth ariannol yn ymwneud a Covid 19 trwy arbediad treth Annomestig, grantiau cymorth busnes gan gynghorau Gwynedd a Chonwy, grantiau cymorth penodol i'r Ysgwrn a'r cynllun seibiant swydd.

Mae'r Awdurdod wedi ystyried sefyllfa tenantiaid a chaniatau gostyngiad rhent fel bo'r angen. Lle mae oediad gyda phrosiectau cyfalaf a grant, mae'r Awdurdod mewn cysylltiad â'r cyllidwyr a phartneriaid perthnasol ac wedi derbyn estyniad amser lle'n briodol e.e. cynlluniau Treftadaeth Treflun Dolgellau a Phartneriaeth Tirwedd Carneddau.

Mae'r Awdurdod wedi gwirio Cynllun Rheolaeth y Parc yn erbyn y gwersi a ddysgwyd o Covid. Bydd cychwyn ar adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol o fewn y ddwy flynedd nesaf (gyda'r dyddiad penodol ar gyfer yr adolygiad yn dibynnu'n bennaf ar Adroddiad Adolygiad Blynyddol y Cynllun Datblygu Lleol) a bydd hwn hefyd yn ystyried yr heriau i'r ardal sy'n deillio o Covid. Bu datblygu ar y cynllun Llesiant dros yr Hydref / gaeaf gan gynnwys ystyriaeth o faterion Covid. Mae'r Awdurdod yn adolygu'n barhaus yr effaith ariannol tan fydd gwell sefydlogrwydd yn bodoli.

GWYBODAETH BELLACH

Mae gwybodaeth bellach ynghylch y Datganiad Cyfrifon hwn ar gael oddi wrth:

Sian Wyn Owen
Pennaeth Cyllid
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Swyddfeydd y Parc Cenedlaethol
Penrhyndeudraeth
Gwynedd
LL48 6LF
Ffôn: 01766 772 251
Ebst: sian.owen@eryri.llyw.cymru

Y DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar i'r Awdurdod:-

- Wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu priodol ei faterion ariannol ac i sicrhau fod un o'i swyddogion gyda chyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn achos Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid;
- Rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd economaidd, effeithlon, ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau;
- Cymeradwyo ei ddatganiad cyfrifon.

Cafodd y cyfrifon hyn eu cymeradwyo gan yr Awdurdod ar 12 Mehefin 2024

Llofnod:

CYNG.  CADEIRYDD

CYNG EDGAR W. OWEN - CADEIRYDD

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol a amlinellir yn y Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Wrth baratoi'r datganiadau cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- Dethol polisiâu cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- Gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Datganiad Ymarfer a Argymhellir.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol i rwystro a darganfod twyll ac anghysonderau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Datganiadau Cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â Chyfrifon Llywodraeth Leol a Rheoliadau Archwilio ac yn cyflwyno'n deg a gwir sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a gwariant i'r flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2021.

Llofnod :



12 Mehefin 2024

DEWI A. MORGAN – PRIF SWYDDOG CYLLID

DATGANIAD O BOLISIÄU CYFRIFYDDU

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â Chod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i bolisiäu cyfrifyddu gael eu cymhwyso'n gyson. Y gofyniad pwysicaf yw bod y Datganiadau Cyfrifon yn 'cyflwyno'n deg a gwir' berfformiad ariannol a sefyllfa'r Awdurdod.

2. Cysyniadau Cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â'r egwyddorion a'r cysyniadau cyfrifyddu hanfodol (a threiddiol) a ganlyn :

- Perthnasedd
- Dibynadwyedd
- Cymaroldeb
- Dealladwy
- Materoldeb
- Croniadau
- Busnes Gweithredol
- Uchafiaeth gofynion deddfwriaethol

Mae'r egwyddorion a chysyniadau hyn wedi eu defnyddio wrth ddedhol a chymhwyso polisiäu cyfrifyddu a thechnegau amcangyfrif ac wrth weithredu barn broffesiynol.

3. Croniadau Gwariant ac Incwm

Mae cyfrifon refeniw a chyfalaf yr Awdurdod yn cael eu cynnal ar sail cronïadau. Mae'r holl symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu gosod yn y cyfrifon ar yr amser maent yn ddyledus.

- Bydd y refeniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd refeniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif refeniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

4. **Arian Parod a'r Eitemau sydd Gyfystyr ag Arian Parod**

Mae hyn yn cynnwys cyfrifon imprest a chronfeydd parod yr Awdurdod ac arian parod a ddelir "ar alwad" neu wedi ei ddydodi dros y tymor byr gyda banciau lle mae'r arian yn ad-daladwy heb gosb pan geir rhybudd nid hwy na 24 awr.

5. **Eitemau Eithriadol**

Lle mae eitemau o'r fath yn berthnasol i gyfrifon 2021/22, tynnir sylw atynt yn y nodiadau perthnasol e.e. colledion ailbrisiad.

6. **Addasiadau cyn cyfnod, newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu ac amcangyfrifon a chamgymeriadau**

Yn ystod 2021/22, newidodd yr Awdurdod eu polisi cyfrifyddu yn ymwneud a Asedau Cymuned sydd nawr yn cael eu dal ar sail prisiant.

7. **Codi tâl ar refeniw am asedau anghyfredol**

Codir tâl ar wasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu gyda'r symiau a ganlyn er mwyn cofnodi'r gost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant sy'n digwydd i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol,
- Ailwerthuso a cholledion nam ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Gronfa Ailwerthuso lle gellir dileu'r colledion yn eu herbyn,
- Amorteiddio asedau sefydlog anghyfyrdadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth. Ni ellir codi tal am y symiau hyn yn erbyn Cronfa Gyffredinol yr Awdurdod ac felly maent fel y cyfryw yn cael eu gwyrddroi trwy gyfnewidiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf fel y dangosir yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

8. **Buddion gweithwyr**

8.1 Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth :

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r rheiny sydd i fod i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau fel cyflogau wythnosol a misol, tâl gwyliau blynyddol a thâl cyfnod salwch, bonysau a buddiannau nad ydynt yn rhai ariannol (ee ceir) i weithwyr presennol ac maent yn cael eu cydnabod fel traul gwasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod.

8.2 Buddiannau terfynu :

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu Costau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

8.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd. Mae'r cynllun yn

darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym্প-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

8.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr, a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 2.7% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol gyda statws credyd AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod – gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf, neu am fod yr actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Awdurdod dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg Perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Awdurdod o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh19.

8.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisïau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

9. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiadau:

- y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau
- y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond ble y byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

10. Offerynnau Ariannol

Atebolrwydd Ariannol

Mae'r Awdurdod yn Awdurdod diddyled yn yr ystyr nad oes ganddo unrhyw fenthyciadau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau posib – asedau sydd â thaliadau sefydlog neu benodadwy ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu yn y farchnad weithredol.

Y fath offerynnau sy'n berthnasol i'r Awdurdod yw benthyciadau car a wneir i weithwyr (fodd bynnag tybir nad yw'r symiau'n ddigon sylweddol i'w cynnwys).

- asedau sydd ar gael i'w gwerthu – asedau sydd â phris marchnad dyfynedig ac/neu sydd heb daliadau sefydlog neu benodadwy. Nid oes gan yr Awdurdod ased o'r math hwn.

11. Arian tramor

Mae incwm a gwariant sy'n deillio o unrhyw drafodion mewn arian cyfredol o dramor yn cael ei gyfieithu i £ sterling.

12. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau eraill

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd oni fydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau

gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyd. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r cyfan o'r grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu rhoddi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn.

Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

13. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sydd wedi eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol, h.y. mae ganddynt rinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, geoffisegol neu amgylcheddol. Maent yn cael eu cynnal gan yr Awdurdod yn bennaf am eu cyfraniad tuag at wybodaeth a diwylliant, ond nid ydynt yn cael eu defnyddio gan yr Awdurdod wrth iddo gyflawni ei fusnes arferol. Mae dibrisiant asedau treftadaeth, lle bo hynny'n briodol, yn unol â pholisi cyffredinol yr Awdurdod ar ddibrisiant.

14. Asedau anghyfyrrdadwy

Cyfrifir am asedau anghyfyrrdadwy a brynir ar ffurf trwyddedau meddalwedd fel rhan o'r rhaglen amnewid Technoleg Gwybodaeth, ac maent yn cael eu lleihau i refeniw yn unol â'r dibrisiant costau.

15. Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig ar y cyd gyda 13 Awdurdod Parc Cenedlaethol arall, gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd.

16. Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir

Mae stociau'n cael eu tynnu i'r cyfrif yn ôl cost y prisiau yn achos stociau'r bar, nwyddau i'w hailwerthu a darpariaethau cyffredinol ym Mhlas Tan y Bwlch, y Ganolfan Astudio ac yn achos nwyddau i'w hailwerthu yng Nghanolfannau Gwybodaeth yr Awdurdod. Mae hyn yn gyson â'r polisi a fabwysiadwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol. Dan yr ymarfer a argymhellir rhaid dangos y stociau yn ôl y pris isaf o ddau, sef y gost wirioneddol neu'r gwerth dichonadwy net, ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol yn yr achos hwn.

17. Prydlesau (Cyllid)

Ar 31/3/2022 nid oes gan yr Awdurdod unrhyw drefniadau brydles cyllid.

18. Prydlesau (Gweithredol)

Mae'r Awdurdod yn rheoli prydlesau gweithredol i:

- Gerbydau,
- Llungopiŵyr a pheiriannau diodydd a byrbrydau.
- Tir ac adeiladau

Codir am daliadau prydles yn llawn yn ôl y dyddiad y maent yn daladwy arno ar sail llinell syth, yn sicrhau tâl blynyddol cyfartal i gyfrifon refeniw gwasanaeth drwy gydol oes y brydles.

Mae'r Awdurdod yn rhentu sawl eiddo i gefnogi ei wasanaethau, a hefyd mae'n derbyn incwm rhent o sawl eiddo a berchenogir. Mae'r eiddo a berchenogir yn cael ei ddal fel asedau sefydlog yn y fantolen. Cyfrifir am yr incwm prydles ar sail llinell syth.

19. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth: Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail groniadau, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (hy trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel ag y mae'n digwydd.

Mesur: Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru cael ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr (amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno.)

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (hy ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau etifeddiaeth ac asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost dibrisiant hanesyddol pan wyddys hwnnw
- asedau dros ben – gwerth (marchnad) teg.
- pob ased arall – potensial gwasanaeth ar sail gwerth defnydd presennol (GDP), , a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg. Heblaw am gyfarpar systemau gwybodaeth, mae lefel de minimis o £10,000 wedi ei ddefnyddio ar gyfer cydnabyddiaeth asedau nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol o'u gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ar y lleiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. [Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan maent wedi codi o wyrddroi colled a godwyd yn flaenorol yn erbyn gwasanaeth.]

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cydrannu: Mae'r Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor cydrannu i'r asedau sydd werth £150,000 neu fwy a lle bo'r gwahaniaeth mewn costau dibrisiant yn sylweddol. Mae'r egwyddor hon yn cael ei defnyddio er mwyn sicrhau bod yr elfennau hynny o'r eiddo â bywydau gweithredol gwahanol ac felly gwahanol raddau o ddibrisiant yn cael eu cydnabod ac y rhoddir cyfrif amdanynt.

Amhariad: Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant: darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (hy tir rhydd-ddaliad a rhai asedau cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (hy asedau sy'n cael eu hadeiladu). Nid yw asedau buddsoddi nac asedau a ddelir ar gyfer eu gwerthu yn cael eu dibrisio.

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- adeiladau – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar – canran o werth bob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog â chymwysterau addas

Dibrisir ar sail blwyddyn llawn yn y flwyddyn yr adnabyddir yr ased gyntaf yng nghyfrifon yr Awdurdod. Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Heb fod yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan y daw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael ei Ddal i'w Werthu. Mae'r ased y cael ei ailbrisiu yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel yn cael eu dal i'w gwerthu; addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael Eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan geir gwared ag ased neu pan gaiff ei ddatgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (hy wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10k a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadau cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio [neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycy (y gofyniad cyllido cyfalaf)]. Mae derbyniadau'n cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y Gronfa Gyffredinol. Mae'r symiau hyn yn cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

20. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod yr Awdurdod yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Darpariaethau

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a cânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth posib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi'r dyfodol, neu i ymdrin â risgiau. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy feddiannu symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan y ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w sgorio yn erbyn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna meddiannir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, fel nad oes taliad net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeol a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio gan yr Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiâu perthnasol.

22. Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf Dan Statud

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n creu ased nad yw'n gyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrdroi'r symiau fel nad oes effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol.

23. Treth ar Werth

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'n adenilladwy gan Gyllid a Thollau EM. Mae'r TAW y gellir ei dderbyn yn cael ei eithrio o incwm. Arfer yr Awdurdod yw cynnwys yr holl dreth fewngyrch na ellir ei hadennill gan Gyllid a Thollau EM o fewn costau'r gwasanaethau perthnasol. O ganlyniad i'r newid yn nhrefniadau busnes cyfredol Plas Tan y Bwlch, nid oes cost TAW anadferadwy yno ar gyfer 2021/22.

Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn 1084unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

2020/21	2020/21	2020/21		2021/22	2021/22	2021/22
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
6,891	(5,062)	1,829	Cynllunio a Rheoli Tir	4,468	(2,367)	2,101
5,304	(1,597)	3,707	Corfforaethol	9,746	(2,477)	7,269
43	0	43	Costau na ellir eu dosbarthu			0
12,238	(6,659)	5,579	Cost net gwasanaethau	14,214	(4,844)	9,370
		5	Gwariant Gweithredu Arall (nodyn 9)	0		
		99	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (nodyn 10)	145		
		5,683	Gwariant Gweithredu Net	9,515		
		(6,246)	Incwm grant amhenodol (nodyn 11)	(5,845)		
		(563)	Gwarged (-) / Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau am y flwyddyn	3,670		
		296	Diffyg net ar ailbriso asedau nad ydynt yn gyffredol a cholledion amhariad i'r gronfa ailbriso (nodyn 21)	74		
		2,113	Asedau/ rhwymedigaethau pensiwn (nodyn 35)	(7,704)		
		2,409		(7,630)		
		1,846	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(3,959)		

Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn destun i'r angen i gynnal lefel ochelgar o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw derfynau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbynebion Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ei defnyddio ar gyfer gwariant cyfalaf neu i dalu dyledion yn unig). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw'r rheiny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Ailbrisiad wrth Gefn) ble dim ond ar ôl gwerthu'r asedau y byddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn "Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau".

2020/21		Nodiadau	2021/22
£'000			£'000
17,529	Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	14,482
798	Asedau Treftadaeth	13	807
25	Dyledwyr Tymor Hir	17	12
18,352	Asedau Tymor Hir		15,301
5,334	Buddsoddiadau Tymor Byr	15	7,848
117	Rhestrau Stoc	16	116
3,146	Dyledwyr Tymor Byr	17	2,028
3,859	Arian a Chyfateb Arian	18	2,333
12,456	Asedau Cyfredol		12,325
- 2,862	Credydwyr Tymor Byr	19	(1,756)
-	Darpariaethau	28	(689)
- 2,862	Asedau Cyfredol		(2,445)
- 7,317	Rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn	35	(884)
- 743	Credydwyr Tymor Hir	28	(452)
- 8,060	Rhwymediagaethau Tymor Hir		(1,336)
19,886	Asedau Net		23,846
- 9,137	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	8	(9,684)
- 10,749	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	21	(14,162)
- 19,886	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn		(23,846)

Y DATGANIAD SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Dengys y datganiad hwn y symudiad yn y flwyddyn ar y gwahanol gronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i "Gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy" (h.y. y rheiny y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell Gwarged (+) neu Ddiffyg (-) ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, y gwelir mwy o fanylion amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Mae'r Cynydd/Gostyngiad Net cyn llinell Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau disgrisiwn i neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a wneir gan yr Awdurdod.

Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn 2021/22

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2021	(6,560)	(164)	(2,413)	(9,137)	(10,749)	(19,886)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	3,670	-	-	3,670	(7,630)	(3,960)
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	(4,536)	-	319	(4,217)	4,217	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2021/22	(866)	-	319	(547)	(3,413)	(3,960)
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2022	(7,426)	(164)	(2,094)	(9,684)	(14,162)	(23,846)
Cronfa Gyffredinol	(850)					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	(6,576)	(see note 8)				
	(7,426)					

Y Datganiad Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn 2020/21

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2020	(5,618)	(163)	(2,257)	(8,039)	(13,693)	(21,732)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(563)	-	-	(563)	2,409	1,846
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	(379)	-	(156)	(535)	535	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2020/21	(942)	-	(156)	(1,098)	2,944	1,846
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2021	(6,560)	(164)	(2,413)	(9,137)	(10,749)	(19,886)
Cronfa Gyffredinol	(663)					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	(5,897)	(gweler nodyn 8)				
	(6,560)					

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y **Datganiad Llif Arian** y newidiadau mewn arian a chyfateb ag arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyfateb ag arian trwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi a chyllido. Mae'r swm o lif arian neu sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn brif ddangosydd i'r graddau y mae gweithgareddau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy incwm grant ac ardoll neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lif o arian wedi ei wneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at gyflenwad gwasanaeth yr Awdurdod i'r dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol i ragweld hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycia) i'r Awdurdod.

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(563)	(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau	3,670
(1,454)	Addasiadau l warged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau am symudiadau heb fod yn arian (nodyn 22)	(5,265)
1,525	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	689
(492)	Llif arian net o Weithgareddau Gweithredol	(906)
(711)	Gweithgareddau Buddsoddi (nodyn 23)	2,444
(15)	Gweithgareddau Cyllido (nodyn 24)	(12)
(1,218)	Cynnydd (-) neu ostyngiad net mewn arian neu gyfateb ag arian	1,526
2,641	Arian neu cyfateb ag arian ar gychwyn cyfnod adrodd	3,859
3,859	Arian neu cyfateb ag arian ar ddiwedd cyfnod adrodd (nodyn 18)	2,333

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL**1. Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu**

Amcan y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yw dangos sut y mae'r cyllid sydd ar gael i'r Awdurdod (h.y. grantiau'r llywodraeth, rhenti, ffioedd a thaliadau ac ati,) am y flwyddyn wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu hefyd yn 10841010dangos sut y mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng cyfarwyddiaethau'r cyngor. Mae'r incwm a'r gwariant a gyfrifir amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2021/22					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiadau rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Alldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	938	(1,163)	2,101	1,055	1,046
Corfforaethol (cynnwys cyfarthrebu)	3,896	(3,373)	7,269	3,437	3,832
Costau na ellir eu dosrannu	-	-	-	-	-
Cost Net Gwasanaethau	4,834	(4,536)	9,370	4,492	4,878
Incwm a Gwariant Arall	(5,700)	-	(5,700)	(5,700)	-
Gwarged/ Diffyg	(866)	(4,536)	3,670	(1,208)	4,878
Balans Agoriadol	(6,560)				
Gwarged am y flwyddyn	(866)	-			
Balans Cau	(7,426)	-			
	(850)	Cronfa Gyffredinol			
	(6,576)	Cronfeydd wedi clustnodi			
	(7,426)				

2020/21					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiadau rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasaiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Alldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	1,875	46	1,829	323	1,506
Corfforaethol (cynnwys cyfarthrebu)	3,325	(382)	3,707	589	3,118
Costau na ellir eu dosrannu	-	(43)	43	43	-
Cost Net Gwasanaethau	5,200	(379)	5,579	955	4,624
Incwm a Gwariant Arall	(6,142)	-	(6,142)	(6,142)	-
Gwarged/ Diffyg	(942)	(379)	(563)	(5,187)	4,624
Balans Agoriadol	(5,618)				
Gwarged am y flwyddyn	(942)				
Balans Cau	(6,560)				
	(663)	Cronfa Gyffredinol			
	(5,897)	Cronfa wedi eu clustnodi (nodyn 8)			
	(6,560)				

1a Nodyn ar yr Addasiadau rhwng y Sail Ariannu a Chyfrifyddu

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli	(552)	(611)	-	(1,163)
Corfforaethol	(2,747)	(626)	-	(3,373)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)

Addasiadau rhwng sail Ariannu a Chyfrifyddu 2020/21				
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	317	(271)	-	46
Corfforaethol (cynnwys cyfarthrebu)	28	(410)	-	(382)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net Gwasanaethau	345	(724)	-	(379)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	345	(724)	-	(379)

1b Nodyn ar yr Incwm a Gwariant ar sail Cyfadrannol

Incwm ar sail cyfadrannol		
	2020/21	2021/22
Ffioedd ac incwm arall I wasanaethau	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	(542)	(640)
Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	(891)	(1,781)
	(1,433)	(2,421)

Costau 'heb fod yn arian' sylweddol ar sail Cyfadrannol							
	Cynllunio, Treftadaeath a Rheoli Tir		Corfforaeth		Totals		
	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	
	Dibrisiant	142	135	535	224	677	
Colledion Ailbrisiad	60	469	197	3,068	257	3,271	
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf yn ôl statud	617	338	-	13	617	351	
addasiad pensiwn IAS19	176	638	285	633	461	1,271	
Addasiad croniad budd gweithwyr	52	(27)	57	(7)	109	(34)	
Totals	1,047	1,553	1,074	3,931	2,121	5,218	

1c Nodyn ar Wariant ac Incwm wedi'u Dadansoddi yn ôl eu Natur

Dadansoddiad Gwariant ac Incwm ar sail natur				
Dadansoddir gwariant ac incwm yr Awdurdod fel a ganlyn				
			2020/21	2021/22
Gwariant/ Incwm			£'000	£'000
Gwariant				
Costau Cyflogaeth			5,265	5,724
Costau eraill i wasanaethau			5,996	4,861
Costau na ellir eu dosrannu			43	-
Dibrisiant, amhariad a cholledion ailbrisiad			934	3,629
Cyfanswm Gwariant			12,238	14,214
				-
Incwm				
Ffioedd ac incwm eraill i wasanaethau			(1,433)	(2,421)
Llog net ar yr ymrwymiad net a ddiffinnir (addasiad pensiwn IAS 19)			111	157
Llog ac incwm buddsoddiad			(12)	(12)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth			(5,226)	(2,423)
Incwm grant amhenodol			(6,246)	(5,845)
Enilliad ar waredu asedau			5	
Cyfanswm Incwm			(12,801)	(10,544)
Diffyg/gwarged ar gyflenwi gwasanaethau			(563)	3,670

2. Safonau cyfrifyddu sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto wedi'u mabwysiadu

Nid oes safonau sydd yn effeithio ar Ddatganiad Cyfrifon 2021/22.

3. Barn gritigol mewn cymhwyso Polisiau Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifyddu a nodir ar dudalennau 11-21, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau am drafodion cymhleth neu'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigonol eto i roi mynegiad y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth.

4. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Datgelir y rhagdybiaethau a wnaed gan yr Actwari yn gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn yn nodyn 35.

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Wahanol i'r Tybiaethau
Atebolrwydd Pensiynau (nodyn 35)	<p>Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n adlewyrchu'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac, ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiwn.</p> <p>Darperir asesiad o'r rhwymedigaethau gan Hymans Robertson. Ceir rhagor o wybodaeth yn nodyn 35.</p>	<p>Gall newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau a wneir gael effaith sylweddol ar yr atebolrwydd net pensiwn. Bydd yr atebolrwydd net pensiwn a ddangosir yn y fantolen ddim ond yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol gweithwyr presennol a rhai wedi ymddeol, felly gellir lledaenu addasiadau i'r rhwymedigaeth dros nifer o flynyddoedd trwy newidiadau yng nghyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael effaith uniongyrchol ar y gyllideb.</p> <p>Cyfeirir at effaith y newid mewn rhagdybiaethau yn nodyn 5 o'r Adroddiad Naratif.</p>
Prisiadau eiddo (nodyn 12)	<p>Mae'r Awdurdod yn ailbriso ei asedau bob 5 mlynedd. Cynhaliwyd prisiad llawn ar 1af Ebrill 2021. Mae'n bosibl y gallai gwerthoedd eiddo amrywio'n sylweddol o fewn y ffrâm amser 5 mlynedd. Yn y cyswllt hwn, cynhelir adolygiad blynyddol gan y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Eiddo i nodi unrhyw brisiadau dros dro (interim) sydd eu hangen.</p> <p>Mae'n seilio ei brisiadau ar ragdybiaethau am gyflwr asedau, bywydau defnyddadwy, gwerthoedd gweddilliol ac amodau'r farchnad.</p> <p>Mae'r dyfarniadau hyn yn cael eu hategu gan y wybodaeth orau sydd ar gael ac yn cael eu gwneud gan briswyr cymwys ond maent yn dal i fod yn seiliedig ar amcangyfrifon.</p>	Byddai amrywiad yng ngwerth eiddo yn effeithio ar y gwerthoedd a ddelir yn y Fantolen ac ar y tâl dibrisio cyfatebol.

5. Eitemau perthnasol o incwm a threuliau

Derbyniodd yr Awdurdod grantiau penodol “un-tro” gan Llywodraeth Cymru gwerth £2,520,566 yn ystod 2021/22.

Derbyniwyd gwerth £242,579 o grantiau cymorth yn sgîl effaith y pandemig.

6. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi eu cymeradwyo ar gyfer cyhoeddiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar 27^{ain} Gorffennaf 2021. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn wedi eu adlewyrchu'n y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle mae digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa cyn 31^{ain} Mawrth 2022, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi eu addasu ymhob agwedd o sylwedd i adlewyrchu effaith y wybodaeth hwn.

7. Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2021/22	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol	Confeydd wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbyniwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(742)	-	-	742
colledion ar ailbrisiad	(2,884)	-	-	2,884
Cwerth Llyfr asedau a waredwyd	-	-	-	-
Cymwysio grantiau a chyfraniadau cyfalaf	168	-	-	(168)
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(351)	-	-	351
Mewnosod eitemau na ddebydwyd neu gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant				
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	604	(604)
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	(57)	-	-	57
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	281	-	-	(281)
ADDASIAD YN YMWNEUD YN BENNAF Y GRONFA GRANTIAU CYFALAF HEB GYMHWYSO				
Grant cyfalaf dderbyniwyd yn 2020/21 a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	-	-	-	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	286	-	(286)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF				
Derbyniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
Derbyniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYD YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN				
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymddeol wedi ei debydu neu gredydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,979)	-	-	1,979
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	708	-	-	(708)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS				
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	34	-	-	(34)
Cyfanswm Addasiadau	(4,536)	-	319	(4,217)

2020/21	Cronfeydd wrth Genf Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol	Confeydd wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth genf Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbynwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(677)	-	-	677
colledion ar ailbrisiad	(257)	-	-	257
Cwerth Llyfr asedau a waredwyd	(16)	-	-	16
Cymwyso grantiau a chyfraniadau cyfalaf	905	-	-	(905)
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(272)	-	-	272
Mewnosod eitemau na ddebydwyd neu gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant				
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2020/21	-	-	334	(334)
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refeniw yn 2020/21	(5)	-	5	-
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Cyffredinol	172	-	-	(172)
ADDASIAD YN YMWNEUD YN BENNAF Y GRONFA GRANTIAU CYFALAF HEB GYMHWYSO				
Grant cyfalaf ddebyniwyd yn 2019/20 a drosglwyddwyd i refeniw yn 2020/21	-	(10)	10	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	505	-	(505)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF				
Derbyniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2020/21	-	-	-	-
Derbyniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2020/21	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYD YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN				
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymdeol wedi ei debydu neu gredydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,289)	-	-	1,289
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	674	-	-	(674)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS				
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	(109)	-	-	109
Cyfanswm Addasiadau	(369)	(10)	(156)	535

8. Trosglwyddiadau o/i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

	Gweddill 31 Mawrth 2020	Trosglwyddiada u allan 2020/21	Trosglwyddiada u i fewn 2020/21	Gweddill 31 Mawrth 2021	Trosglwyddiada u allan 2021/22	Trosglwyddiada u i fewn 2021/22	Gweddill 31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd wrth gefn reffeniw a chyfalaf (symiau wedi eu cymeradwyo fel gwariant clutnodedig)	(372)	50	(234)	(556)	556	(775)	(775)
Cronfa Risgiau Penodol (i gwrdd a phwysau cyllidebol tebygol)	(424)	-	-	(424)	-	-	(424)
Cronfa wrth gefn cynllunio (i gwrdd a chostau ymchwiliad cyhoeddus)	(225)	-	-	(225)	-	-	(225)
Cronfa wrth gefn arian cyfatebol (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant)	(1,063)	297	(298)	(1,064)	216	(114)	(962)
Cronfa wrth gefn reffeniw	(1,720)	313	(702)	(2,109)	810	(265)	(1,564)
Cronfa wrth gefn incwm Pen y Pass (ar gyfer adnoddau yn perthyn i'r Wyddfa)	(56)	-	-	(56)	-	-	(56)
Cronfa wrth gefn Adain 106 (at bwrpasau cartrefi fforddiadawy)	(240)	50	(105)	(295)	36	(226)	(485)
Cronfa wrth gefn prosiectau	(405)	190	(289)	(504)	154	(592)	(942)
Cronfa wrth gefn Rheoli Asedau	(234)	29	(239)	(444)	57	(536)	(923)
Cronfa Gwytnwch Staff	(120)	-	-	(120)	-	-	(120)
Cronfa Risgiau Masnachol	(100)	-	-	(100)	-	-	(100)
	(4,959)	929	(1,867)	(5,897)	1,829	(2,508)	(6,576)
Cronfeydd Eraill	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa Gyffredinol	(659)	-	(4)	(663)	45	(232)	(850)
Cyfalaf:	-	-	-	-	-	-	-
Grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	(2,257)	1,321	(1,477)	(2,413)	1,184	(865)	(2,094)
Cronfa Derbynebion Cyfalaf (i gyllido gwariant cyfalaf yn unig)	(164)	20	(20)	(164)	-	-	(164)
	(8,039)	2,270	(3,368)	(9,137)	3,058	(3,605)	(9,684)

9. Gwariant Gweithredol Arall

2020/21		2021/22
£'000		£'000
5	Enillion/colledion ar waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0

10. Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi

2020/21		2021/22
£'000		£'000
111	Cost llog pensiwn a dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	157
(12)	Llog y gellir ei dderbyn ac incwm tebyg	(12)
99	Cyfanswm	145

11. Incwm Grant Amhenodol

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(3,745)	Grant Parc Cenedlaethol	(4,190)
(1,249)	Ardollau ar Awdurdodau Cyfansoddol	(1,373)
(1,252)	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	(282)
(6,246)	Cyfanswm	(5,845)

12. Eiddo, Offer A Chyfarpar Symudiadau ar falansau

2021/22	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Cyfarpar	Cymuned	Asedau Dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2021	18,892	2,177	108		210	21,387
Ychwanegiadau	382	121	25		106	634
Gwagediadau		(104)				(104)
Ailddosbarthiad	(21)					(21)
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	(2,859)		(25)			(2,884)
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	(485)		512	40	-	67
Ar 31 Mawrth 2022	15,909	2,194	620	40	316	19,079
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2021	(2,276)	(1,583)				(3,859)
Dibrisiant	(158)	(188)				(346)
Ailddosbarthiad	(496)	-				(496)
Gwarediadau	-	104				104
Ar 31 Mawrth 2022	(2,930)	(1,667)				(4,597)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2022	12,979	527	620	40	316	14,482
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	16,617	594	108		210	17,529

2020/21	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Cyfarpar	Cymuned	Asedau Dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2020	18,702	1,951	108		147	20,908
Ychwanegiadau	615	332	-		185	1,132
Gwargeddiadau		(106)				(106)
Ailddosbarthiad	-					-
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	(250)		-			(250)
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	(296)		-	-	-	(296)
Ar 31 Mawrth 2021	18,771	2,177	108	-	332	21,388
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2020	(1,791)	(1,493)				(3,284)
Dibrisiant	(485)	(180)				(665)
Ailddosbarthiad	-	-				-
Gwarediadau	-	90				90
Ar 31 Mawrth 2021	(2,276)	(1,583)				(3,859)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	16,495	594	108	-	332	17,529
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	16,911	458	108		147	17,624

Dibrisiant

Codir am ddibrisiant asedau sefydlog ar sail llinell syth i ddileu eu cost llai unrhyw werth gweddilliol rhagamcanedig mewn rhandaliadau dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased ar y seiliau canlynol:-

Tir ac Eiddo Gweithredol	: rhwng 10 – 60 mlynedd
Asedau Cymunedol	: dim
Offer Systemau Gwybodaeth	: 3 blynedd
Cerbydau	: dros 7 mlynedd i werth dim.
Dodrefn ac Offer Arall	: oes weithredol amcangyfrifedig

Ailbrisiadau

Bu ail-brisiad o holl asedau tir ac eiddo ar 1af Ebrill 2021

Ymrwymadau Cyfalaf

Yr unig ymrwymiad cyfalaf sydd gan yr Awdurdod ar gontract tendr ar 31/03/2022 ydy:

Cynllyn Trefadaeth Dolgellau £209K

13. Asedau Treftadaeth

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau treftadaeth diriaethol yn ymwneud â :

- **Melin Lechi Ynys y Pandy** - adeilad rhestredig heb ddefnydd gweithredol, a gafodd ei dynnu oddi ar brisiad y tir a'r adeiladau yn 2011/12 gan ei bod islaw'r lefel de-minimis.
- **Craig yr Aderyn** – Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a gedwir am ei nodweddion amgylcheddol. Prisiad ar sail "gwerth defnydd presennol".
- **Yr Ysgwrn** – cartref y bardd Hedd Wyn a brynwyd i ddiogelu ei dreftadaeth ddiwylliannol. Mae'r asedau yma yn cael eu dal ar sail cost hanesyddol.

2021/22	Ynys y Pandy Slate Mill	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad				
Ar 1 Ebrill 2021	-	28	818	846
Ychwanegiadau	-	-	31	31
Gwarediadau	-	-	-	-
Ailddosbarthiad	-	-	21	21
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2022	-	28	870	898
	-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus	-	-	-	-
1 Ebrill 2021	-	-	(48)	(48)
Dibrisiant	-	-	(43)	(43)
Ar 31 Mawrth 2022	-	-	(91)	(91)
	-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022	-	28	779	807
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2021	-	28	770	798

2020/21	Melin Lechi Ynys y Pandy	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cost neu brisiad				
1 Ebrill 2020	0	28	818	846
Ychwanegiad	0	0	7	7
Colled ailbrisiad i'r DI&GC	0	0	-7	-7
Colled ailbrisiad I'r Gronfa Ailbrisiad	0	0	0	0
31 Mawrth 2021	0	28	818	846
Dibrisiant ac Amhariad				
1 Ebrill 2020	0	0	-36	-36
Dibrisiad			-12	-12
31 Mawrth 2021	0	0	-48	-48
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	0	28	770	798
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	0	28	782	810

14. Asedau Ar Werth

Ar 31/3/2022 nid oedd ased ar werth gan yr Awdurdod. (Ar 31^{ain} Mawrth 2021 nid oedd unrhyw ased wedi ei ddynodi'n Ased ar Werth).

15. Buddsoddiadau Tymor Byr

Ar 31/3/2022, roedd gan yr Awdurdod adneuron tymor gwerth £7,848k (£5,334k ar 31^{ain} Mawrth 2021).

16. Rhestrau stoc

Mae stoc yn dod i gyfrif ar bris cost. Roedd y stociau a oedd yn cael eu dal ar 31^{ain} Mawrth 2022 yn cynnwys:-

		Gweddill ar 31/03/2021	Gweddill ar 31/03/2022
		£'000	£'000
Canolfannau			
Gwybodaeth	Nwyddau i'w hailwerthu	82	75
Mynediad	Mapiau'r Wyddfafa	4	3
	Cerrig a Bagiau	5	7
Plas Tan y Bwlch	Bar	1	1
	Nwyddau i'w hailwerthu	6	7
	Bwydydd a Glanhau	0	2
Gweinyddiaeth a			
Gofal Cwsmer	Dillad Amddifynol	3	3
Amaeth	Coed	10	12
Ysgwrn	Nwyddau Caffi a Siop	3	3
Pen y Pass	Nwyddau i'w hailwerthu	2	2
Llyn Tegid	Nwyddau i'w hailwerthu	1	1
Cyfanswm		117	116

17. Dyledwyr

2020/21		2021/22
£'000		£'000
	Symiau ddaw'n ddyledus o fewn un flwyddyn:	
96	Masnach	93
119	Blaendaliadau	54
2,931	Eraill	1881
3,146		2028
	Dyledwyr Tymor Hir (symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl un flwyddyn)	
25	Benthyciadau Ceir i Weithwyr	12
25		12

18. Arian a chyfateb ag arian

Mae'r balans o Arian a Chyfateb ag Arian yn cynnwys yr elfennau canlynol :

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
2	Arian sy'n cael ei ddal gan yr Awdurdod	2
921	Cyfrifon banc cyfredol	418
2,936	Adneuon tymor byr gyda banciau	1,913
3,859	Cyfanswm Arian a Chyfateb ag Arian	2,333

19. Credydwyr

2020/21		2021/22
£'000		£'000
	Swm yn ddyledus o fewn un blwyddyn	
(1,484)	Masnach	(1,262)
(491)	Eraill	(494)
(1,975)		(1,756)

20. Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae manylion ar symudiadau yng Nghronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod fel a nodir yn y Datganiad ar Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn (a nodyn 8).

21. Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(7,967)	Cronfa wrthgefn Ailbrisiad	(7,920)
(10,385)	Cyfrifon Addasiadau Cyfalaf	(7,377)
7,317	Cronfa wrth gefn Pensiynau	884
286	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	251
(10,749)		(14,162)

CRONFA AILBRISIAINT WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisiant wrth gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar (ac Asedau Anghyffyrddadwy). Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- Cael eu hailbrisiu i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- Cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- Cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(8,424)	Balans ar 1 Ebrill	(7,967)
296	Enillion ailbrisiant asedau	(3,125)
	Colledion ailbrisiant asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	3,199
296	Gwarged neu ddiffyg ar ailbrisiant asedau nad ydynt yn gyfredol na chawsant eu postio i'r gwarged neu ddiffyg ar Ddarpariaeth y Swm a ddilewyd i'r swm addasiad Cyfalaf	74
161	Enillion dibrisiant a ailbriswyd ac a ddilewyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(27)
(7,967)	Balans ar 31 Mawrth	(7,920)

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cymodi o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Credydir y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronus ar Eiddo Buddsoddiad a chydnybuddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiant cronus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i ddal y fath enillion.

Mae Nodyn 8 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

2020/21		2021/22
£'000		£'000
(10,035)	Balans ar 1 Ebrill	(10,385)
	Gwyrddroi eitemau cysylltiedig a gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
677	Taliadau am ddibrisiant ac amhariad o asedau nad ydynt yn gyfredol	742
257	Enillion/colledion ailbrisiant ar Eiddo/ Offer a Chyfarpar	2,884
16	Gwerth Llyfr offer a waredwyd	-
272	Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf dan Statud	352
(8,813)		(6,407)
	Addasiadau o'r Gronfa Ailbrisio	
(161)	Addasiad Dibrisiant	27
(8,974)	Swm Net a ddilewyd o gost asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(6,380)
	Ariannu Cyfalaf a gymhwyswyd yn y flwyddyn	
-	Defnydd derbynebion cyfalaf i ariannu gwariant Cyfalaf newydd	57
(905)	Grantiau a chyfraniadau Cyfalaf a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant cynhwysfawr sydd wedi ei cymhwyso i gyllido Cyfalaf	(168)
(334)	Defnydd o grantiau o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	(605)
(172)	Gwariant Cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	(281)
(10,385)	Balans ar 31 Mawrth	(7,377)

Cronfa wrth gefn Pensiynau

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol a darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel buddiannau a enillwyd gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2020/21		2021/22
£'000		£'000
4,589	Balans ar 1 Ebrill	7,317
2,113	Colledion/ elw actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(7,704)
1,289	Gwyrddroad eitemau cysylltiedig a buddiannau ymddeol a ddebydir ney a gredydir i Warged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,979
(674)	Cyfraniadau penswin y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	(708)
7,317		884

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2020/21 £'000		2021/22 £'000
177	Balans ar 1 Ebrill	286
(177)	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(286)
286	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	251
109	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a gofynion statudol	(35)
		-
286	Balans ar 31 Mawrth	251

22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau gweithredol

Mae'r "addasiadau i'r gwarged net neu ddiffyg ar y ddarpariaeth gwasanaethau o symudiadau nad ydynt yn arian parod" yn cynnwys:

2020/21 £'000		2021/22 £'000
(677)	Dibrisiant ac Amhariad	(358)
(257)	Colledion ailbrisiad ar Eido, Offer a Chyfarpar	(3,270)
(16)	Colled Gwerth Llyfr ar werthiant Asedau	-
(1,298)	Symudiadau mewn Credydwy	702
1,423	Symudiadau mewn Dyledwy	(1,067)
(14)	Symudiad mewn Stoc	(1)
(615)	Costau darpariaeth gwasanaethau ar gyfer Cuddianau ôl-gyflogaeth	(1,271)
		-
(1,454)	Balance at 31 March	(5,265)

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredol yn cynnwys llog banc a dderbyniwyd gwerth £12k (£11k yn 2020/21).

23. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi

2020/21		2021/22
£'000		£'000
1,139	Pryniant Eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	665
(10)	Derbyniadau o werthiant eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	-
(133)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	2,514
(1,707)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(735)
		-
(711)	Balans 31 Mawrth	2,444

24. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu

2020/21		2021/22
£'000		£'000
-24	Ad-daliadau benthyciadau ceir a llog perthnasol	-12
10	Blaendalu benthyciadau ceir newydd	0
-14	Balans 31 Mawrth	-12

25. Lwfansau Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Y lwfansau a dalwyd i aelodau oedd:-

2020/21 £'000		2021/22 £'000	
91	Lwfansau Aelodau	97	
0	Teithio & Chynhaliaeth	0	
91		97	

Mae gwybodaeth pellach ar wefan yr Awdurdod. Gweler y cyswllt isod : eryri.llyw.cymru/awdurdod/cyhoeddiadau/lwfans-aelodau

26. Tâl Staff

Mae Rheoliad 7A o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010 yn ei gwneud yn ofynnol datgelu taliadau gweithwyr.

Yn ôl Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu cymhareb cyflogau rhwng y cyflog canolig o holl weithwyr yr Awdurdod a'r Prif Weithredwr yn ystod y flwyddyn.

2020/21 (£'000)		2021/22 (£'000)
91	Prif Weithredwr	92
23	Cyflog Canolig APCE	29
3.88	Cymhareb	3.15

Mae'r tâl perthnasol i uwch weithwyr yr Awdurdod fel a ganlyn :

2020/21				2021/22		
Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
91	18	109	Prif Weithredwr	92	18	110
7	1	8	Prif Swyddog Cyllid (Adran 151)*	7	1	9
63	13	76	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	63	13	77
63	13	76	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cynllunio a Rheoli Tir	63	13	77

- * Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd, mae'r berthynas hon wedi ei datgan yn nodyn 29 – Partion Cysylltiedig.

Ni dderbyniodd unrhyw swyddog swm dros £60k (gan hepgor cyfraniad pensiwn ac yswiriant gwladol cyflogwr) yn cynnwys taliad diswyddo yn 2021/22.

Nifer swyddogion a dderbyniodd fwy na £60k yn cynnwys Cyflog a Budd Diswyddo						
2020-21				2021-22		
Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	Amrediad	Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm
0	1	1	60,000 - 64,999	0	0	0
0	1	1	65,000 - 69,999	0	0	0

Buddiannau Terfynu

Mae nifer y pecynnau ymadael â chyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi'u nodi yn y tabl isod:

band cost pecyn ymadael	nifer y diswyddiadau		nifer yr ymadawiadau		Cyfanswm y pecynnau		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael	
	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
0-40	5	0	0	0	5	0	42	0
40 - 60	0	0	0	0	0	0	0	0
60 - 80	0	0	0	0	0	0	0	0
80 - 100	1	0	0	0	1	0	84	0
100 - 150	1	0	0	0	1	0	130	0
Cyfanswm	7	0	0	0	7	0	256	0

27. Costau archwilio allanol

Mae'r costau yn ôl cynllun archwilio Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilyr allanol yr Awdurdod fel a ganlyn:-

2020/21 £'000	Maes Rheoliadol	2021/22 £'000
31	Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig	29
17	Ffioedd sy'n daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru yng nghyswllt archwiliadau statudol a Mesur LIL 2009	18
48	Cyfanswm	46

Ffigyrau'n unol â Chynllun Archwilio Blyneddol 2021-22 (yn cynnwys addasiad ar ffigyrau cost archwiliad ariannol oherwydd yr angen am waith ychwanegol ac felly'n cynyddu cyfanswm cost 2020/21).

28. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2021/22.

2020/21 £'000			2021/22 £'000
		Grantiau Refeniw	
		Credydwyd i Wasanaethau	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
409		Cyfoeth Naturion Cymru	25
14		Ymddiriedolaeth Genedlaethol	8
10		RSPB	10
653		EU LIFE	416
2,485		Llywodraeth Cymru	354
85		Awdurdod Lleol	42
212		Cronfa Treftadaeth	195
-		Dwr Cymru	-
10		Coed Cadw	27
59		Grid Cenedlaethol	77
121		CGGC	85
29		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	4
1		Erail	30
4,088			1,273
			-
		Corfforaethol	-
5		Cyfoeth Naturiol Cymru	254
572		Llywodraeth Cymru	243
72		Awdurdod Lleol	1
225		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	23
2		Erail	1
876			522
4,964			1,795

2020/21			2021/22
£'000			£'000
		Grantiau Cyfalaf	
		Wedi ei credydu i Incwm Grant Amhenodol	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
40		Cronfa Dreftadaeth y Loteri	-
245		Llywodraeth Cymru	7
48		Eraill	-
333			7
		Corfforaethol	
913		Llywodraeth Cymru	275
6		Eraill	-
919			275
1,252		Is-gyfanswm	282
		Credydwyd i Wasanaethau	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
416		Llywodraeth Cymru	305
187		Cronfa Dreftadaeth y Loteri	126
(1)		Eraill	-
602			431
		Corfforaethol	
-		Llywodraeth Cymru	428
(1)		Eraill	-
(1)			428
1,854			1,141
		Grantiau Cyfalaf wedi'i derbyn o flaen llaw a'u defnyddio o fewn y flwyddyn gyfredol	
293		Llywodraeth Cymru	604
34		Cronfa Dreftadaeth y Loteri	-
7		Cyngor Mynydda Prydain	-
2,188		Is-gyfanswm	604
2,188		Cyfanswm Grantiau Cyfalaf	1,745

2020/21	GRANTIAU O FLAEN LLAW	2021/22
£'000		£'000
	Swm yn daladwy o fewn blwyddyn:	
(887)	Grantiau o flaen llaw	(689)
(887)		(689)
	Taladwy Tymor Hir (yn daladwy ar ôl un flwyddyn)	
(743)	Grantiau o flaen llaw	(452)
(743)		(452)

Mae'r awdurdod wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd heb eto cael eu hadnabod fel incwm, gan bod amodau cysylltiedig a olygir byddai angen dychwelyd yr arian os na fydd yr Awdurdod yn cwrdd ar gofynion. Mae'r balansau ar ddiwedd blwyddyn fel y ganlyn.

Mae'r £452k ar gyfer Credydwyr Tymor Hir yn cynrychioli :

- £253k grant Llywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar Hafod Eryri
- £95k grant ERAMMP.
- £48k cyfraniadau perthnasol i brosiect Awyr Dywyll.
- £1k perthnasol i grant TAIS Nant Peris
- £56k Cynllyn LIFE – grant Dwr Cymru

29. Partïon Cysylltiedig

Mae gofyn i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu arnynt gan yr Awdurdod. Mae datgeliadau o'r trafodion hyn yn caniatáu i ddarllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu yn annibynnol neu yr oedd wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu gallu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu lefel materoldeb o £1,000 ar gyfer datgelu Trafodion Parti Cysylltiedig perthnasol i Aelodau a Staff.

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru'n cael dylanwad sylweddol trwy ddeddfwriaeth ac arian grant. Datgelir y symiau perthnasol yn nodiadau 11 ("incwm grant amhenodol") a 28 ("incwm grant").

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisiâu ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Cofnodir manylion buddiannau'r aelodau yng nghofrestriadau'r Gofrestr Aelodau, y gellir eu harchwilio gan y cyhoedd yn swyddfeydd yr Awdurdod yn ystod oriau gwaith.

Bu i un aelod ddatgan perchnogaeth o fusnes lle bu i'r Awdurdod brynnu nwyddau Lle Chwech. Trafodion busnes oedd rhain, heb unrhyw ddylanwad gan yr aelod.

Bu i un aelod ddatgan bod perthynas yn gweithio ym Mhrifysgol Bangor. Derbyniwyd £3k o incwm ym Mhlas Tan y Bwlch gan Brifysgol Bangor, doedd dim dylanwad gan yr aelod yn ymwneud ar incwm hwn.

Bu i aelod ddatgan bod perthynas yn berchen busnes nwyddau caledwedd. Mae'r awdurdod wedi prynnu amryw o nwyddau gan y busnes, ond nid oedd y trafodion yma wedi eu dylawadu gan yr aelod o gwbl.

Gweler cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2021/22 yn nodyn 25.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdodau cyfansoddiadol hynny lle mae terfyn yr Awdurdod hwn yn rhedeg o fewn eu terfynau hwy yn cyfrannu at gyllid yr Awdurdod trwy lefi statudol a ddynodir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Awdurdodau hyn yn cyflenwi nifer o Aelodau i wasanaethu ar Awdurdod y Parc Cenedlaethol, ac mae'r nifer yn cyfateb yn fras i faint y lefi a gyfrennir a maint eu hardal o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae cynrychiolaeth 18 aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi ei rannu fel a ganlyn - Cyngor Gwynedd (9), Cyngor Conwy (3), Llywodraeth Cymru (6). Mae manylion pellach i'w cael o raglen yr Awdurdod ar gyfer y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhelir ym mis Mehefin.

Yn ogystal derbynnir grantiau ar gyfer dibenion penodol gan neu drwy gyfrwng awdurdodau lleol a dangosir cyfanswm rhain yn nodyn 28.

Swyddogion

Datganodd Prif Swyddog Cyllid yr Awdurdod ddiddordeb, gan ei fod hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd. Derbyniodd yr Awdurdod oddeutu £1.1m (yn cynnwys lefi) o Gyngor Gwynedd yn 2021/22 (£1.1m yn 2020/21).

Bu i Bennaeth Gwasanaeth ddatgan ddiddordeb gan bod aelod o'u teulu yn berched cwmni gwaith metalau ble mae'r awdurdod wedi talu £2k yn 2021/22. Mi iedd y taliadau yn ymwneud a gwariant grantiau cyfalaf, yn ogystal a phryniant busnes yn ymwneud ac amaeth

Endidau a reolir neu y dylanwadir yn sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn rhoi grantiau i gyrrff at ddibennion penodol trwy Gronfa Partneriaethau Eryri ond ni ystyrir fod gan yr Awdurdod reolaeth, rheolaeth ar y cyd na ddylanwad sylweddol ar y cyrff hyn.

Roedd gan yr Awdurdod gontractau gyda Chyngor Gwynedd i ddarparu'r gwasanaethau canlynol yn ystod 2021/22:

- Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn a Gwasanaeth Cefnogol y Gyflogres (£7k)
- Gwasanaeth Archwilio Mewnol (9k)
- Cefnogaeth dros dro adran gyllid (£6k)
- Cefnogaeth dros dro adran Adnoddau Dynol. (£16k)

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig (Partneriaeth Parciau Cenedlaethol) ar y cyd gyda 13 o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd. Mae corff elusennol wedi ei sefydlu sydd yn ategol i'r Partneriaeth Parciau Cenedlaethol ar gyfer codi arian i'r parciau cenedlaethol.

30. Gwariant Cyfalaf a Chyllido Cyfalaf

Gweler y cyfanswm o wariant cyfalaf yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido.

2020/21		2021/22
£'000		£'000
-	Gofynion Cyllido Cyfalaf Agoriadol	-
	Buddsoddiadau Cyfalaf	
	Eiddo, Peiriannau ac Offer	
	Cynllunio, Treftadaeth Diwylliannol a Rheoli Tir	
61	Ysgwrn	101
-	Pen y Pass & Llyn Tegid	16
53	Cynllun Lidar (Carneddau)	-
30	Offer	31
42	Arsyllfa Symudol a Phrosiectau Awyr Dywyll	-
-	Coedlannau	45
-	Coedlannau	7
186		200
	Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	-
-	Uwchraddio maesydd parcio	40
-	Uwchraddio cyfleusterau cyhoeddus	53
113	T.G - rhaglen amnewid gyffredinol	9
149	Cerbydau	15
-	Offer	26
29	Cynllun Partneriaeth yr Wyddfa	16
54	Cyflenwad Trydan i Geir	7
-	Gwefan Newydd	91
31	Dol Idris (TAIS)	(1)
7	Canolfan Ogwen (TAIS)	2
30	Nant Peris (TAIS)	(3)
30	Canolfan Wybodaeth Betws y Coed	9
-	T.G - rhaglen amnewid gyffredinol	43
351	System wresogi Pencadlys	39
-	Cynllun ffeibr Ogwen	20
104	Llwybr Pren Morfa Dyffryn	20
-	Dadcarboneyddio	41
-	Cyflenwad Trydan i Geir	35
23	Plas Tan y Bwlch gwelliannau	-
27	Hafod Eryri	-
5	Arbedion Ynni (cynllyn grant)	-
953		462
		0
1,139		662

2020/21 £'000	Gwariant Refeniw Gyllidir o Gyfalaf dan Statud	2021/22 £'000
	Cynllunio a Rheoli Tir	
94	Cynlluniau Amgylchedd Adeiledig	9
253	Treftadaeth Treflun Dolgellau	167
25	Prosiect Awyr Dywyll	58
18	Coedlannau (grant .LL.C)	3
28	Coedlannau (grant T.C.LL.C)	104
-	Bioamrywiaeth (grant LI.C)	69
-	Prosiectau Cadwraeth	42
2	Gorseddau	-
1	Gwesty St. Davids	-
421		452
	Corfforaethol	0
104	Gwelliannau Mynediad	72
33	Ffridd Uchaf	33
-	Pont Llugwy Capel Currig	6
-	Cronfa Cymunedol Eryri	2
43	Bwlch Mawr - Brithdir	56
7	Cadair Idris	24
-	Lon Gwyrfai (grant LI.Cymru)	6
9	Llyn Nantlle (grant T.C.LL.C)	5
-	Cronfa Cymunedol Eryri	138
-	Crafnant - Capel Currig (grant T.C.LL.C)	147
-	Cwm Rhwyddfôr (grant T.C.LL.C)	6
196		495
		0
617	Cyfanswm REFCUS	947
		0
1,663	Cyfanswm gwariant	1,609
	Ffynhonnellau Cyllid	
(1,854)	Grantiau Llywodreath a Chyfraniadau Eraill	(1,141)
(334)	Grant a Dderbyniwyd mewn blynyddoedd blaenorol a defnyddiwyd yn 2021/22	(564)
99	Ffi Gweinyddol T.C.LI.C	89
505	Grantiau ymlaen llaw dderbyniwyd 2021/22	288
(172)	Symiau a neilltwyd o Refeniw: Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(281)
(1,663)		(1,609)
	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	
-	Cynydd/ Gostyngiad yng ngofyniad Cyllido Cyfalaf	-

O'r cyfanswm gwariant o £1,609k (£1,663k yn 2020/21), mae £947k (£617k yn 2020/21) yn gysylltiedig ag asedau sefydlog nad ydynt ym mherchnogaeth yr Awdurdod, Mae'r cyllid grantiau a chyfraniadau cysylltiedig yn £595k (£345k yn 2020/21). Felly mae'r gwariant refeniw net a gyllidir o gyfalaf dan statud yn £351k (£272k yn 2020/21).

31. Prydlesau

YR AWDURDOD FEL DALIWR PRYDLES

Prydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod fel daliwr prydles unrhyw brydlesau ariannol.

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau gweithredol yn ymwneud â cherbydau, llungopiwyr, a pheiriannau ffrancio.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
91	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	138
210	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	340
10,105	Hwyrach na 5 mlynedd	12,070
10,406	Cyfanswm	12,548

Codwyd costau prydles o £36,710 (£28,355 yn 2020/21) ar **offer** ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £4,899 (£7,159 yn 2020/21) ar **gerbydau** r Awdurdod ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £82,583 (£83,266 yn 2020/21) ar **eiddo** yn erbyn Corfforaethol (£70,103) a Cynllunio a Rheoli Tir (£12,480) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

AWDURDOD FEL PRYDLESWR

Prydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod drefniant prydles ariannol ar 31/3/2022.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo dan brydlesau gweithredol i'r pwrpasau canlynol: masnachol, rhenti daear ar hafotai ym Mhlas Tan y Bwlch, llety swyddfa, pori a hamdden/ mynediad.

'Roedd yr incwm derbyniadwy am 2021/22 yn £56,242 (£32,581 yn 2020/21). Y lleihâd o ganlyniad i effaith y pandemig.

Yr isafswm taliadau prydles i'r dyfodol sy'n dderbyniadwy dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yw:

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
62	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	60
427	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	397
75,785	Hwyrach na 5 mlynedd	75,706
76,274	Cyfanswm	76,163

Mae'r ffigyrau yn ddarostyngedig i effaith adolygiadau rhent, a'r incwm a gynhrychir ynghyd â niferoedd ymwelwyr ar gyfer Hafod Eryri. Mae rhent Hafod Eryri wedi ei ddarogan ar sail gwerth 2020/21, gan gydnabod dim incwm ar ei gyfer yn 2020/21 na 2021/22.

Mae'r taliad dibrisiant cysylltiedig ar yr asedau perthnasol i brydlesau gweithredol yn £37,569 (2020/21 £37,569).

32. Colledion Amhariad

Bu colledion amhariad gwerth £496k ar eiddo ac offer yn ystod 2021/22. Roedd y colledion yn bennaf o ganlyniad gwariant cyfalaf di-wella.

33. Rhwymedigaethau Amodol

Ar 31 Mawrth 2022 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw rhwymedigaeth amodol.

34. Natur a maint risgiau'n deillio o offerynnau cyllidol

Gall gweithgareddau'r Awdurdod ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- **Risg credyd** – y posibilrwydd y gall partïon eraill fethu â thalu symiau dyledus i'r Awdurdod,
- **Risg hylifedd** – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymadau i wneud taliadau,
- **Risg marchnad** – y posibilrwydd y gall yr Awdurdod ddiodef colled ariannol o ganlyniad i newid mewn mesurau fel graddfeydd llog. Gall newid yn y gyfradd gyfnewid dramor olygu risg sylweddol o fewn y prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd (LIFE).

Rheolwyd y risgiau uchod drwy drefniadau adennill dyledion yr Awdurdod a'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, gyda dim effaith negyddol o sylwedd yn 2021/22. Mae gwerth offerynnau cyllidol yr Awdurdod yr un fath a'u gwerth teg.

35. Y Gronfa Bensiwn

Cyfranogi mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth :

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd - mae hwn yn gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.
- Ôl fuddiannau ymddeol disgrisiwn wrth ymddeol yn gynnar. Mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiynau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dônt yn ddyledus. Mae gan yr Awdurdod rwymedigaeth flynyddol wedi ei seilio ar ddyfarniadau yn y gorffennol a wnaethpwyd dan y trefniadau hyn, ond nid yw wedi ychwanegu at y rhwymedigaeth hon mewn blynyddoedd diweddar. Yn hytrach, cydnabyddir unrhyw rwymedigaeth pensiwn ychwanegol sy'n deillio o ganiatáu ymddeol yn gynnar a'i dalu yn y flwyddyn benodol honno.

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau ôl Gyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau'n cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei wyrdroi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net am y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2022.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2022	Asedau	Ymrwymiadau	(Ymrwymiadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	41,635	0	41,635
Gwerth presennol ymrwymiadau wedi eu hariannu	0	48,550	(48,550)
Gwerth presennol ymrwymiadau heb eu hariannu	0	402	(402)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2021	41,635	48,952	(7,317)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,822	(1,822)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	0	(0)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth		1,822	(1,822)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	831	0	831
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	988	(988)
Cyfanswm Llog Net	831	988	(157)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	831	2,810	(1,979)
Llif Arian			

- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	218	218	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	680	0	680
- Buddion a dalwyd	(996)	(996)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	(28)	(28)	0
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	28	0	28
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	42,368	50,956	(8,588)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(1,010)	1,010
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(3,289)	3,289
- Profiadau eraill	463	13	450
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	2,955	0	2,955
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	3,418	(4,286)	7,704
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	45,786	0	45,786
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	46,306	(46,306)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	364	(364)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2022	45,786	46,670	(884)

Mae'r côst gwasanaeth presennol yn cynnwys lwfans ar gyfer costau gweinyddol o 0.5% o werth y gyflogres.

NEWID MEWN GWERTH TEG ASEDAU'R CYNLLUN, YMRWYMIAD BUDDION A DDIFFINNIR AC YMRWYMIAD NET AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2021.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2021	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	32,215	0	32,215
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	36,436	(36,436)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	368	(368)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2020	32,215	36,804	(4,589)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,135	(1,135)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	43	(43)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,178	(1,178)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	741	0	741
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	852	(852)
Cyfanswm Llog Net	741	852	(111)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	741	2,030	(1,289)
Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	209	209	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	646	0	646
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	(843)	(843)	0
- Buddion a dalwyd	(28)	(28)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	28	0	28
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	32,968	38,172	(5,204)
Ail Fesuriadau			

- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	10,557	(10,557)
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	547	(547)
- Profiadau eraill	0	(324)	324
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	8,667	0	8,667
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfwr Arall (ICA)	8,667	10,780	(2,113)
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	41,635	0	41,635
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	48,550	(48,550)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	402	(402)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2021	41,635	48,952	7,317

Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% am gostau gweinyddol.

Mae'r atebolrwydd hwn yn cynnwys oddeutu £364k mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan CPLIL a £0 mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan Athrawon. O ran rhwymedigaethau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2022, tybir fod pob pensiwn sydd heb ei ariannu yn daladwy am weddill bywyd yr aelod. Tybir ymhellach fod 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) pan fyddant yn marw a bod eu priod (neu un sy'n cyd-fyw) yn derbyn 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion Diffynadwy

	Rhaniad ymrwymiad		Cyfnod Cyfartalog wedi ei Bwysoli adeg y Prisiad Diwethaf.
	£'000	(%)	
Aelodau gweithredol	3,366	76	52
Aelodau gohiriedig	295	7	52
Aelodau pensiywyr	773	17	68
Cyfanswm	4,434	100	

(Mae'r ffigurau ar gyfer ymrwymadau heb eu hariannu yn unig ac yn hepgor ymrwymadau pensiywyr heb eu hariannu. Mae hyd yr ymrwymiad yn weithredol ar sail y prisiad ffurfiol diwethaf ar 31 Mawrth 2022).

Hanes y Cynllun

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(37,044)	(38,018)	(43,173)	(36,804)	(48,952)	(46,670)
Gwerth Teg Asedau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	31,283	32,666	35,421	32,215	41,635	45,786
Gwarged / (diffyg) yn y cynllun :	(5,761)	(5,352)	(7,752)	(4,589)	(7,317)	(884)

Dengys y rhwymedigaethau yr ymrwymiadau gwaelodol sydd gan yr Awdurdod yn y tymor hir i dalu buddiannau ôl gyflogaeth (ymddeoliad). Mae'r cyfanswm rhwymedigaeth o £46,670k yn cael effaith sylweddol ar werth net yr Awdurdod fel y caiff ei gofnodi yn y Fantolen h.y. ei leihau o £884k. Golyga darpariaethau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg bod sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn parhau'n iach :

- gwneir iawn am y diffyg yn y cynllun llywodraeth leol trwy gyfraniadau uwch dros weddill oes waith gweithwyr (h.y. cyn bod y taliadau'n dod yn ddyledus), fel yr asesir gan actwari'r cynllun,
- dim ond ar gyfer buddiannau disgresiwn pan fo'r pensiynau'n cael eu talu'n wirioneddol mae angen codi cyllid.

Mae cyfanswm cyfraniadau gan yr Awdurdod, fel yr amcangyfrifir gan yr Actwari, am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022 yn £708k. Mae'r Actwari yn amcangyfrif y bydd cost cyfraniadau'r cyflogwr am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2023 yn £666k.

Nid oes gan y trefniadau Buddiannau Disgresiwn unrhyw asedau i ymdrin â'u rhwymedigaethau. Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol, fesul cyfran o'r cyfanswm ac asedau sy'n cael eu dal :

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
(%)		(%)
70	Buddsoddiadau ecwiti	68
21	Buddsoddiadau dyled	22
8	Eiddo	9
1	Arian	1
100		100

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion IAS19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny nad oes ganddynt. Tybir bod rhaniad asedau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2022. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £45,786k ar 31 Mawrth 2022, yn seliedig ar

wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar sail gwerth bid yn unol â gofynion IAS19.

Categori Ased	31 Mawrth 2022				31 Mawrth 2021			
	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%
	(£'000)	(£'000)	(£'000)		(£'000)	(£'000)	(£'000)	
Ernesau Ecwiti :								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ernesau Dyled								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	2,617.9	2,617.9	6	0	2,588.8	2,588.8	6
Eiddo Diriaethol :								
Eiddo y DU	0	4,165.2	4,165.2	9	0	3,302.2	3,302.2	8
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0	0	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol :								
Ecwiti	0	28,549.6	28,549.6	62	0	26,675.7	26,675.7	64
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	1,112.0	1,112.0	2	0	733.9	733.9	2
Eraill	0	9,101.3	9,101.3	20	0	8,094.1	8,094.1	19
Arian a Chywerthoedd Arian :								
Y cyfan	240.0	0	240.0	0	240.3	0	240.3	1
Cyfanswm	240	45,546	45,786	100	240.3	41,395	41,635	100

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoledd, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Awdurdod wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2019.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2021/22	2020/21
Graddfa dychweliad disgwylidig tymor hir ar asedau yn y cynllun :	2.7%	2%
Rhagdybiaethau Marwoledd :		
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr presennol :		
Dynion	21.2 blynedd	21.5 blynedd
Merched	24.1 blynedd	23.9 blynedd
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol :		
Dynion	22.3 blynedd	22.7 blynedd
• Merched	25.8 blynedd	25.9 blynedd
• Graddfa chwyddiant (CPI)	3.2%	2.9%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.5%	3.2%
• Graddfa cynnydd mewn pensiynau	3.2%	2.9%
• Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	2.7%	2.0%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	65% cyn gwasanaeth 1/4/2014 a 65% ôl gwasanaeth 1/4/2014.	50% cyn gwasanaeth 1/4/2008 a 75% ôl gwasanaeth 1/4/2008.

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffinedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymiadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2022 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau IAS19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwy meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Awdurdod pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3%-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythr y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth yr Awdurdod fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022, dyddiad y prisiad actwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn cynt.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Cyflogwr	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2022 (%)	31 Mawrth 2022 (£'000)
Lleihad 0.1% i'r gwir gyfradd disgownt	2	923
Cynnydd disgwyliad oes o 1 blwyddyn	4	1,867
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad cyflog	0	149
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad pensiwn	2	767

Rhagolwg Cost Buddion a Ddiffinnir am y cyfnod i 31 Mawrth 2023

	Asedau	Ymrwymadau	(ymrwymiad) / ased Net	
	£'000	£'000	£'000	% of pay
Rhagolwg Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	1,544	(1,544)	(45.9%)
Cost Gwasanaeth Hanesyddol yn cynnwys cwtogiadau	0	0	0	0
Effaith setliadau	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,544	(1,544)	(45.9%)
Incwm llog ar asedau'r cynllun	1,235	0	1,235	36.7%
Cost llog ar yr ymrwymiad budd a ddiffinnir	0	1,288	(1,288)	(37.7%)
Cyfanswm Cost Net Llog	1,235	1,270	(35)	(1%)
Cyfanswm wedi ei gynnwys yn yr elw a cholledion	1,235	2,814	(1,579)	(46.9%)

* Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans am dreuliau gweinyddol megis 0.5% o'r gyflogres. Mae'r gwerth ariannol yn seliedig ar amcan gwerth y gyflogres o £3,366k.

Gosodir y cyfraniadau a delir gan y Cyflogwr gan Actiwari y Gronfa bob tair blynedd ar adeg prisiad actwiarial y Gronfa (yr un mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2022), neu ar unrhyw adeg arall yn unol â chyfarwyddid yr Awdurdod sy'n gweinyddu'r Gronfa.

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn cynnwys y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y polisiau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- maent wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol o'r Awdurdod yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol yr Awdurdod Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r Awdurdod i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny. Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a

gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth yr Awdurdod a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 10, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiad o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn

unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol yr Awdurdod a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial am dwyll yn y meysydd canlynol: postio cyfnodolion anarferol, adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu gan chwilio am ragfarn a gwerthusais y rhesymeg dros unrhyw drafodiadau sylweddol y tu allan i fusnes arferol.
- cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y chyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfio â'r chyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymglyfreithio a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol; ac
- rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i'r tîm archwilio cyfan, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan yr Awdurdod Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton



Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad 13 Mehefin 2024

1 Cwr y Ddinas
Caerdydd
CF10 4BZ

Cynnal a chadw a chywirdeb gwefan yr Awdurdod :

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hygyrdedd gwefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilwyr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2021-22



Mae'r datganiad hwn yn diwallu'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol
yn unol â Rheoliad 4 o
Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd yn 2010)

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau'n cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, ac yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ddarostyngedig i Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar yr Awdurdod i bennu Amcanion Lles sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni'r 7 Nodau Lles fel y nodir yn y Ddeddf, sef:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Ar ben hynny, mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyflawni ei ddyletswyddau yn unol ag 'egwyddor cynaliadwyedd statudol', sy'n golygu bod yn rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang hyn, mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, hwyluso gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / Solace "Delivering Good Governance in Local Government". Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r cod a hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 4(2) o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad rheolaeth fewnol.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol wedi'i adolygu a'i ddiweddarau eleni gan Grŵp Tasg a Gorffen a sefydlwyd yn benodol i adolygu trefniadau llywodraethu'r Awdurdod i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn addas i'r diben. Mabwysiadwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol newydd yn ffurfiol gan yr Awdurdod ym mis Ebrill 2022.

Pwrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio ac yn rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu ag, ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith hwnnw ac mae wedi'i ddylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; gall felly ond darparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod ac yn blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, i werthuso'r tebygolrwydd i'r risgiau hynny gael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys saith egwyddor i lywodraethu'n dda:

- **Egwyddor 1:** Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- **Egwyddor 2:** Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr
- **Egwyddor 3:** Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- **Egwyddor 4:** Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir
- **Egwyddor 5:** Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo
- **Egwyddor 6:** Rheoli risgiau a pherfformiad trwy gyfrwng rheolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
- **Egwyddor 7:** Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn datblygu ac yn gweithredu ei gynllunio corfforaethol strategol trwy fabwysiadu:

- Cynllun Eryri (Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol);
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri;
- Datganiad Llesiant ac Amcanion Llesiant; a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae'r 4 dogfen yma yn cynrychioli conglfaen gwaith yr Awdurdod wrth gyflawni ei brif bwrpasau, fel y diffinnir yn Ddeddf yr Amgylchedd 1995 ac wrth weithredu ei weledigaeth.

Strwythur Llywodraethu

Mae strwythur llywodraethu'r Awdurdod yn cynnwys 4 prif bwyllgor:

- Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyda 18 o Aelodau a benodwyd, ac yn ystod 2021/22 cynhaliwyd 7 cyfarfod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau 3 gwaith yn ystod 2021/22. Fel rhan o'i gylch gwaith mae'n ymgymryd â swyddogaethau pwyllgor archwilio yn unol â gofynion CIPFA.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad 8 gwaith yn ystod 2021/22. Mae'r pwyllgor yn gyfrifol am gyflawni swyddogaethau cynllunio statudol yr Awdurdod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Safonau'r Awdurdod unwaith yn ystod 2021/22. Mae aelodaeth y pwyllgor, sydd gyda gylch gwaith i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan Aelodau, yn cynnwys 3 Aelod o'r Awdurdod a 3 aelod annibynnol.

Mae'r Rheolau Sefydlog yr Awdurdod (a gyhoeddwyd ar y wefan) yn rhoi disgrifiad manwl o'r trefniadau ar gyfer pob pwyllgor. Ar gyfer pob pwyllgor, mae'r rhaglen, cofnodion ac adroddiadau cysylltiedig â phapurau cefndir i gyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Tîm Rheoli

Mae strwythur rheoli'r Awdurdod yn cynnwys y Prif Weithredwr (sydd hefyd yn 'Swyddog y Parc Cenedlaethol' ac yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a dau Gyfarwyddwr. Mae Tîm Rheoli'r Awdurdod yn cyfarfod bob pythefnos, gyda'r Pennaeth Cyllid a Phennaeth Personél yn mynychu.

Safonau

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cod Ymddygiad i Aelodau, sy'n cynnwys adran sy'n cyfeirio'n benodol at fuddiannau a Chofrestr Buddiannau Aelodau. Y Cod Ymddygiad i staff yw'r cod ymddygiad safonol cenedlaethol ar gyfer cyflogaion awdurdodau cyhoeddus.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r polisïau a gweithdrefnau canlynol ar gyfer cynnal safonau uchel o ymddygiad ar gyfer staff ac Aelodau, ac i sicrhau atebolrwydd tuag at y cyhoedd:

- Y Drefn Gwyno – wedi'i sefydlu ar fodel drefn cwynion ymarfer da gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus;

- Polisi Seinio Rhybudd - i alluogi staff i leisio pryderon difrifol yn hyderus gyda'r sicrwydd o wybod y ceir eu hymchwilio yn drwyadl ac mewn ffordd deg, heb ofni dial;
- Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth - yn cynnwys mesurau sydd wedi'u cynllunio i rwystro unrhyw weithred o dwyll neu lygredigaeth, a pha gamau y dylid eu cymryd petai rywbeth o'r fath yn digwydd; ac y
- Cynllun Dirprwyo - yn amlinellu sut mae swyddogaethau'r Awdurdod llawn yn cael eu cyflawni trwy ddirprwyo i'w bwyllgorau a'i is-bwyllgorau

Rheoli Risg

Mae Polisi a Strategaeth Rheoli Risg wedi'i sefydlu. Caiff y broses o adnabod risgiau ei chydlynu gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer, gyda mewnbwn gan y Tîm Rheoli a'r Penaeithiaid Gwasanaeth. Mae'r Gofrestr Risg a'r mesurau lliniaru yn cael eu hadolygu a'i ddiweddarau'n chwarterol.

Archwiliad Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o drefniadau rheolaeth a llywodraethu mewnol yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, a gynhaliwyd gan Gyngor Gwynedd. Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth leol yn y DU. Mae'r Rheolwr Archwilio Mewnol yn paratoi adroddiad blynyddol sy'n crynhoi canlyniadau gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn.

Archwiliad Allanol

Archwilio Cymru sy'n gweithredu fel archwilydd allanol i'r Awdurdod, ac felly sy'n adrodd ar reolaeth ariannol a pherfformiad yr Awdurdod. Yn ogystal, mae Archwilio Cymru yn rhoi barn ar ddiagonolrwydd y gwaith archwilio mewnol.

Swyddog Monitro

Mae'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol wedi'i enwebu fel Swyddog Monitro. Mae gan y Swyddog Monitro'r ddyletswydd benodol i sicrhau bod Aelodau a benodwyd a Swyddogion yr Awdurdod yn cynnal y safon uchaf o ymddygiad ym mhopeth a wnânt. Mae'r Swyddog Monitro yn cynghori ar drefn gyfansoddiadol a chyfreithlondeb gweithredoedd yr Awdurdod.

Rheolaeth Ariannol

Mae trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Llywodraeth Leol (2010). Y Prif Swyddog Cyllid (sydd yn Brif Swyddog Cyllid Cyngor Gwynedd) yw'r swyddog sydd â chyfrifoldebau o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Gymerwyd yn ystod y Flwyddyn

Mae'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd craidd ar yr Awdurdod i osod amcanion llesiant sy'n maxsimeiddio ein cyfraniad at gyflawni'r 7 nodau llesiant a osodwyd yn y Ddeddf. Dylai amcanion llesiant yr Awdurdod fod yn amcanion ar gyfer newid yn y tymor hir.

Datblygwyd Datganiad Llesiant ar gyfer yr Awdurdod dros gyfnod o 18 mis ac mae'n nodi Amcanion Llesiant newydd sy'n disgrifio sut y byddant yn helpu'r Awdurdod i gyflawni'r saith nod llesiant ar gyfer Cymru. Mabwysiadwyd y Datganiad Llesiant a'r Amcanion Llesiant fel dogfennau strategol gan yr Awdurdod yn ystod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 23ain o Fawrth, 2021.

Mae'r Amcanion Llesiant yn canolbwyntio ar dri maes gwaith allweddol - Amgylcheddau Cydnerth, Cymunedau Cydnerth a Ffyrdd Cydnerth o Weithio - ac maent wedi'u halinio â phump is-thema i roi ffocws, fel yr amlinellir islaw.

[Amgylcheddau Cydnerth](#)

1. Gwella rheolaeth hamdden ag unrhyw effeithiau negyddol hamdden.
2. Ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd.
3. Gwella rheolaeth a'r ddealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol.
4. Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios rheoli tir ar ôl Brexit.
5. Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur.

[Cymunedau Cydnerth](#)

1. Cynnal a chynyddu ansawdd bywyd preswylwyr.
2. Cefnogi pobl ifanc.
3. Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth i gymunedau lleol.
4. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol.
5. Datblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad a rheolaeth Eryri fel Parc Cenedlaethol.

[Ffyrdd Cydnerth o Weithio](#)

1. Datblygu gweithlu medrus.
2. Datblygu a hyrwyddo arfer gorau.
3. Gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth.
4. Moderneiddio trefniadau llywodraethu.
5. Cynnal a gwella dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol tuag at waith y Parc Cenedlaethol.

Bydd angen gweithredu i gwrdd â'n nodau llesiant mewn modd cynaliadwy. Mae datblygu cynaliadwy yn golygu pum gofyniad allweddol, sef:

1. Tymor Hir - pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i gwrdd ag anghenion tymor hir, yn enwedig lle mae'r pethau a wneir i gwrdd ag anghenion tymor byr yn gallu cael effeithiau tymor hir niweidiol.
2. Integreiddio - sut y gall ein nodau llesiant effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, sut y gall y nodau llesiant effeithio ar ei gilydd neu ar nodau llesiant cyrff cyhoeddus

eraill, yn enwedig lle y gallai camau a gymerwyd gennym i gyfrannu at gwrdd ag un amcan fod yn niweidiol o ran cwrdd ag un arall.

3. Cynnwys - pwysigrwydd cynnwys pobl eraill sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, ac i sicrhau bod yr unigolion hynny yn adlewyrchu amrywiaeth poblogaeth Cymru neu ardal ddaearyddol yr Awdurdod.
4. Cydweithio - Gallai gweithredu ar y cyd ag unrhyw unigolyn (neu'r modd y mae gwahanol rannau o'r Awdurdod yn gweithredu gyda'i gilydd) gynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei nodau llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion.
5. Atal - i ystyried sut y gall defnyddio adnoddau i atal problemau rhag digwydd, neu waethygu, gyfrannu at gwrdd â nodau llesiant yr Awdurdod, neu amcanion corff arall.

Cyflwynwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer 2021/22 i'w chymeradwyo gan yr Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 28ain o Ebrill 2021. Mae'r Rhaglen yn gosod y prosiectau, cynlluniau a chamau gweithredu penodol yr ymgymeryr â hwy er mwyn cyflawni Amcanion Llesiant a Blaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod.

Mae cynnydd yn erbyn y Rhaglen wedi'i adrodd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 24ain o Dachwedd 2021 ac y 23ain o Fawrth 2022. Mae'r adroddiad blynyddol llawn ar y Rhaglen Waith Corfforaethol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf 2022.

Mae adolygiad sylweddol o weithdrefnau ac arferion llywodraethu'r Awdurdod wedi'i gynnal yn ystod 2021/22, gan fod y maes hwn wedi'i ddewis fel un o'r pynciau craffu gan yr Awdurdod.

Roedd cylch gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu (fel y'i nodir yn y Cylch Gorchwyl) yn cynnwys canolbwyntio ar rhai o'r cynigion ar gyfer gwella fel y'u nodwyd yn adroddiad Archwilio Cymru ar Wasanaethau Cydnerth a Chynaliadwy a oedd yn ymwneud â llywodraethu.

Yn ogystal, roedd Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Awdurdod adolygu rhai materion llywodraethu yn dilyn llythyr at y Gweinidog yn mynegi pryderon. Roedd y materion a godwyd yn gyfle i'r Awdurdod adolygu a gwella ei systemau llywodraethu ac o ganlyniad adeiladu ar y diwylliant o ddeialog agored a her adeiladol i uwch arweinwyr wrth iddynt wneud penderfyniadau anodd ynghylch darparu gwasanaethau a'r defnydd o adnoddau.

Un o ganlyniadau allweddol y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu oedd adolygu a diweddarau Cod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Mae'r Cod newydd wedi'i fabwysiadu'n ffurfiol gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 27 Ebrill 2022.

Nodir canlyniadau allweddol eraill yn y Datganiad hwn o dan y penawdau priodol.

Effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol yn cael

ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwr uwch o fewn yr Awdurdod, sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygiaethau eraill. Mae'r adolygiad hwn yn seiliedig ar y saith egwyddor o'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Egwyddor 1: Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

<p>Cod Llywodraethu Corfforaethol</p>	<p>Nodwyd llywodraethu fel un o'r meysydd pwnc i graffu'n fanwl arno yn ystod 2021/22, ac o ganlyniad sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu. Cyfarfu'r grŵp 4 gwaith rhwng Tachwedd 21 a Chwefror 22.</p> <p>Adolygwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol yn fanwl a'i ailddrafftio gan y Grŵp, i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn gonglfaen llywodraethu effeithiol ar gyfer y dyfodol.</p> <p>Trafodwyd y Cod Llywodraethu diwygiedig drafft yn fanwl yn y Gweithgor Aelodau ar y 6ed o Ebrill 2022, cyn ei gyflwyno i'w gymeradwyo'n derfynol a'i fabwysiadu gan yr Awdurdod ddiwedd Ebrill 2022.</p>
<p>Pwyllgor Safonau</p>	<p>Cafodd y Pwyllgor Safonau ddiwrnod llawn ar y 3ydd o Fedi 2021.</p> <p>Yn ystod y bore, cynhaliodd y Pwyllgor Safonau Wrandawriad Apêl a gynhaliwyd yn unol â Threfn Gwyno'r Awdurdod. Cafodd yr apêl ei gwrthod yn y pen draw.</p> <p>Cynhaliwyd sesiwn y prynhawn i ystyried busnes arferol y Pwyllgor Safonau. Yn ystod y cyfarfod hwn, bu'n ystyried nifer o faterion gan gynnwys Rhoi Goddefeb i Aelodau Cyngor Gwynedd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.</p> <p>Adolygodd yr Aelodau hefyd Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon ar gyfer 2020/21, a chawsant wybod am y datblygiadau sy'n berthnasol i'r Awdurdod hwn. Cyflwynwyd yr Adroddiad Monitro Cwynion Blynyddol hefyd i'r Pwyllgor Safonau, er gwybodaeth.</p>
<p>Polisi Seinio Rhybudd</p>	<p>Ymgwymerwyd â'r adolygiad manwl olaf gan y Pwyllgor Safonau ym mis Medi 2016, gyda'r newidiadau a oedd yn deillio o hynny yn cael eu cymeradwyo yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2016.</p>

	Yn ystod 2021/22, ni dderbyniwyd unrhyw adroddiadau ac ni chodwyd unrhyw bryderon mewn perthynas ag unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod o dan y Polisi Seinio Rhybudd.
Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth	Yn ystod 2021/22 ni dderbyniwyd unrhyw gwynion honedig o dwyll neu lygredigaeth mewn perthynas â unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod, ac ni adnabuwyd unrhyw feysydd sy'n peri pryder gan yr Archwilwyr Mewnol yn ystod eu gwaith archwilio.
Model Cod Ymddygiad	Yn ystod 2021/22, ni fu unrhyw newidiadau neu ddiwygiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol.
Cwynion – Swyddogion	<p>Yn ystod 2021/22, derbyniodd yr Awdurdod gyfanswm o 15 cwyn ffurfiol.</p> <p>Ni fu'r Awdurdod yn destun ymchwiliad ffurfiol gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod 2021/22.</p> <p>Fodd bynnag, gwnaed cwyn i Gomisiynydd y Gymraeg fod yr Awdurdod yn torri ei Safonau Iaith Gymraeg, drwy fethu â darparu gwasanaeth archebu ar-lein cwbl ddwyieithog ar gyfer maes parcio Pen y Pass. Darparwyd y gwasanaeth gan ddarparwr allanol Just Park.</p> <p>Cychwynnodd y Comisiynydd ymchwiliad a daeth i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi methu â chydymffurfio â 3 safon benodol, sef safonau 50, 52 a 56. Datblygodd yr Awdurdod Gynllun Gweithredu y cytunwyd arno gan y Comisiynydd i sicrhau cydymffurfiaeth lawn â'r safonau hyn erbyn Pasg 2022.</p>
Cwynion – Aelodau	Yn ystod 2021/22, ni dderbyniodd Swyddog Monitro'r Awdurdod unrhyw gwynion ffurfiol yn ymwneud â'r Aelodau, a ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn uniongyrchol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Cwynion – Eraill	<p>Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd cwyn yn uniongyrchol i Lywodraeth Cymru ynghylch amrywiol faterion llywodraethu a gweinyddu o fewn yr Awdurdod.</p> <p>Ymatebodd yr Awdurdod i'r honiadau a darparwyd gywbodaeth berthnasol. Rhoddwyd argymhellion ar gamau</p>

	<p>gweithredu i'r Awdurdod i gryfhau llywodraethu mewn meysydd penodol, ac mae'r Awdurdod wedi'u derbyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Newidiadau i'r Rheolau Sefydlog parthed Cytundebau (manylion newidiadau penodol o dan bennawd y Rheolau Sefydlog parthed Cytundebau). • Gwneud Cais am Gyllid gan Lywodraeth Cymru – adolygu'r broses benderfynu i gwrdd â therfynau amser cyflwyno mewn rhai amgylchiadau. Trafodwyd hyn a chytunwyd arno gan yr Aelodau yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 23ain o Fawrth 2022. • Lefel y cronfeydd wrth gefn i fod yn eitem sefydlog ym mhob cyfarfod rhwng APCE a Llywodraeth Cymru. • Amrywiaeth - bydd cynnydd yn erbyn Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Awdurdod yn cael ei adolygu mewn cyfarfodydd monitro rhwng APCE a Llywodraeth Cymru.
Rheolau Sefydlog	<p>Adolygwyd a diwygiwyd y Rheolau Sefydlog diwethaf gan yr Awdurdod ar y 26ain o Ebrill 2017, yn dilyn derbyn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygiad) 2017.</p> <p>Ni chodwyd unrhyw fater yn berthnasol a gweithrediad y Rheoliadau Sefydlog yn ystod 2021/22.</p>
Rheolau Sefydlog parthed Cytundebau	<p>Mae'r Awdurdod wedi derbyn argymhellion Llywodraeth Cymru i sicrhau bod prosesau'r Awdurdod mewn perthynas â chontractau yn ddigon tryloyw, sef:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Y trothwy ar gyfer cyhoeddi manylion contractau a ddyfarnwyd yn cael ei osod yn £1,000. 2. Adolygu'r prosesau ar gyfer adolygu a chofnodi manylion contractau lle mae Aelodau, staff, teuluoedd a ffrindiau wedi cael budd uniongyrchol o ddyfarnu contractau. Bydd hyn nawr yn cael ei ymestyn i'r holl staff, yn ogystal â'r gofyniad presennol ar y penaethiaid gwasanaeth a'r tîm rheoli. 3. Wrth ddyfarnu contractau, dylid gweithredu'r egwyddorion cyffredinol a nodir yn Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2015, hyd yn oed pan na fyddai gwerth contract yn sbarduno gofynion Rheoliadau 2015.

	<p>Mae fersiwn drafft newydd o'r Rheolau Sefydlog sy'n ymwneud â Chontractau wedi'i gynhyrchu sy'n ymgorffori'r argymhellion uchod ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl reoliadau newydd sy'n ymwneud ag ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Mae angen gwneud rhagor o waith ar y drafft cyn y gellir ei gyflwyno i'r Aelodau i'w fabwysiadu yn 2022/23.</p>
Cynllun Dirprwyo	<p>Cafodd y Cynllun Dirprwyo ei adolygu a'i newid ddiwethaf gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar y 13eg o Ragfyr 2017.</p> <p>Fel rhan o gylich gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu, ystyriwyd sut yr oedd yr Awdurdod wedi mynd ati i wneud penderfyniadau yn ystod gwahanol gamau o bandemig Covid-19, ac a oedd unrhyw bwyntiau dysgu i'w hymgorffori ar gyfer y dyfodol.</p> <p>Tra cydnabuwyd bod angen gwahaniaethu sut mae angen i'r Awdurdod weithredu ar adegau o argyfwng cenedlaethol ac mewn amseroedd arferol; roedd yn ddiddorol nodi bod yr arferion gwaith deinamig a weithredwyd yn ystod cam cyntaf y pandemig wedi'u galluogi o dan y Cynllun Dirprwyo Swyddogion presennol.</p> <p>Daeth y Grŵp i'r casgliad bod y Cynllun Dirprwyo Swyddogion presennol yn parhau i fod yn addas i'r diben, ac felly ni roddwyd unrhyw argymhelliad ar gyfer newidiadau.</p>
Cofrestr Buddiant / Diddordebau Aelodau	<p>Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn rhoi gofyniad ar yr Awdurdod i gyhoeddi'r Gofrestr gyfredol o Ddiddordebau / Fuddiant Aelodau ar wefan yr Awdurdod.</p> <p>Mae'n gyfrifoldeb ar bob Aelod o'r Awdurdod i ddiweddarau eu cofnod buddion/diddordebau ac i adrodd ar unrhyw newidiadau mewn modd amserol. Serch hynny, mae'r Swyddog Gwasanaethau Aelodau yn anfon copi o'u cofnod cyfredol i bob Aelod ar ôl bob Cyfarfod Blynyddol o'r Awdurdod, ac yn gofyn iddynt eu hadolygu a'i diweddarau os yn berthnasol.</p> <p>Yn ystod 2021/22, rhoddwyd cadarnhad i Lywodraeth Cymru bod y Gofrestr yn gyfredol ac ar gael i'r cyhoedd a bod trefniadau ar waith i sicrhau cydymffurfiaeth.</p>

Egwyddor 2: Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr

<p>Cynllun Cydraddoldeb Strategol</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 18fed Tachwedd 2020.</p> <p>Adroddwyd ar gynnydd yr Awdurdod gyda'i gynllun gweithredu o ran cyrraedd ei Amcanion Cydraddoldeb, ynghyd â'r Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yr ymgwymerwyd â hwy yn ystod y flwyddyn, data monitro cyflog cyfartal a data cydraddoldeb staff.</p> <p>Daeth y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol i rym yng Nghymru ar 31ain o Fawrth 2021. Rhaid nawr ystyried sut y gall penderfyniadau strategol yr Awdurdod wella anghyfartaledd canlyniadau i bobl sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae templed asesu effaith newydd wedi'i ddatblygu mewn partneriaeth â chyrrff eraill yn y sector cyhoeddus yng ngogledd Cymru i sicrhau y gallwn cofleidio ein cyfrifoldebau newydd yn llawn.</p>
<p>Ymgynghori Uniongyrchol</p>	<p>Wrth i gyfyngiadau amrywiol Covid-19 barhau yn eu lle drwy gydol y flwyddyn, parhaodd yr Awdurdod i ddefnyddio amrywiol atebion ar-lein i alluogi cyfathrebu, ymgynghori ac ymgysylltu uniongyrchol, fel ei brif ddull o gysylltu.</p> <p>Yn ystod 2021/22, parhaodd yr Awdurdod i ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid lleol drwy amrywiaeth o ddulliau, o ymgynghoriadau ysgrifenedig traddodiadol a holiaduron ar-lein i weminarau a chyfarfodydd a gweithdai ar-lein. Pan oedd cyfyngiadau'n caniatáu, cynhaliwyd digwyddiadau ymgynghori mewn person mewn manau diogel o ran Covid.</p> <p>Tra bod Fforwm Eryri, y Grŵp Cyswllt Amaeth Blynyddol, Fforymau Mynediad y Gogledd a'r De i enwi dim ond rhai, wedi parhau i gael eu cynnal yn rhithiol, mae trafodaethau ar sut i symud ymlaen yn y dyfodol wedi dechrau. Yr hyn sydd wedi dod yn amlwg yw bod llawer yn gweld manteision mawr i gynnal cyfarfodydd ar-lein ac yn dymuno parhau, tra bod eraill yn gweld anfanteision o beidio â chyfarfod mewn person a dymuniad i aildechrau cyfarfodydd o'r fath. Yn ystod y flwyddyn i ddod bydd rhai cyfarfodydd mewn person yn aildechrau, bydd rhai cyfarfodydd yn defnyddio datrysiadau hybrid tra bydd rhai yn aros yn gyfan gwbl ar-lein.</p>

	<p>Y tu allan i'r ymgynghoriadau uniongyrchol arferol ar fusnes yr Awdurdod sydd wedi digwydd eleni, mae ymgysylltu ac ymgynghori hefyd wedi digwydd gyda chymunedau lleol er mwyn galluogi i wybodaeth gael ei rhannu ac i roi cyfle i bobl roi eu barn ar heriau niferus mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol a'i gymunedau wedi wynebu oherwydd y cynnydd yn nifer yr ymwelwyr.</p>
<p>Strategaeth Cyfathrebu a Ymgysylltu</p>	<p>Mae cyfathrebu ac ymgysylltu yn elfen hanfodol ym mhopeth y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Mae hefyd yn faes lle mae yna wastad lle i wella, ac mae strategaeth yr Awdurdod yn adlewyrchu hyn.</p> <p>Mae datblygiadau technolegol cyflym a'r twf parhaus mewn llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a lefelau cyfranogi yn golygu bod angen i'r Awdurdod ganolbwyntio'n llawn ar gyfathrebu'n effeithiol trwy'r sianeli cywir ar yr adeg iawn gydag ystod eang o gynulleidfaoedd. Mae hyn wedi bod yn amlwg iawn dros y flwyddyn ddiwethaf, lle bu cyfathrebu ac ymgysylltu clir a diamwys wedi bod yn hanfodol.</p> <p>Mabwysiadwyd Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu newydd yr Awdurdod yn ffurfiol gan yr Awdurdod ar y 9fed o Fehefin 2021.</p> <p>Cyflwynwyd yr adroddiad blynyddol ar y strategaeth i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 23ain o Fawrth 2022. Roedd yr adroddiad yn cynnwys data ar gyfer y dangosyddion perfformiad a nodir yn y strategaeth.</p> <p>Mae'r Rheolwr Cynnwys a Brand wedi bod yn gweithio gyda Creo, y cwmni a benodwyd ar gontract i ddatblygu dyluniad y wefan newydd ar gyfer yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn.</p> <p>Lansiwyd y wefan newydd ym mis Ebrill 2022.</p>

<p>Rhyddid Gwybodaeth</p>	<p>Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol y Comisiynydd Gwybodaeth ac wedi cyhoeddi canllaw ar wybodaeth, ac mae'r ddau ohonynt ar gael ar y wefan.</p> <p>Yn ystod 2021, derbyniwyd 33 o geisiadau, ac o'r rhain fe dderbyniodd 30 yr holl wybodaeth y gofynnwyd amdani (91%). O'r 3 chais arall, cafodd 2 eu gwrthod neu eu gwrthod yn rhannol oherwydd nad oedd y wybodaeth y gofynnwyd amdani yn bodoli neu nid oedd yr awdurdod yn cadw'r wybodaeth, a gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod yn cynnwys data personol trydydd parti, a gafodd ei olygu o'r wybodaeth a ryddhawyd.</p> <p>Ni chyflwynwyd unrhyw gwynion i'r Comisiynydd Gwybodaeth ynghylch unrhyw gais am wybodaeth.</p>
<p>Rhaglenni Pwyllgorau ac Adroddiadau Cysylltiedig</p>	<p>Mae rhaglenni ac adroddiadau cysylltiedig Pwyllgorau'r Awdurdod yn cael eu cyhoeddi ar y wefan o leiaf 3 diwrnod gwaith clir cyn bob cyfarfod.</p> <p>Mae archif o raglenni a dogfennau cysylltiedig o bwyllgorau'r gorffennol hefyd ar gael ar y wefan.</p>

Egwyddor 3: Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

<p>Cynllun Partneriaeth y Wyddfa</p>	<p>Er na chyflwynwyd adroddiad diweddarau ffurfiol ar Gynllun Yr Wyddfa i'r Aelodau yn ystod 2021/22, fe ryddhawyd tri chylchlythyr oedd yn rhoi diweddariad ar waith y Bartneriaeth ac fe gafwyd trafodaeth ar yr elfen parcio a thrafnidiaeth yn y Gweithgorau ar yr 22ain o Ionawr 2021 a'r 20fed o Hydref 2021.</p> <p>Ers lansio'r cynllun yn 2018 mae nifer o'r prosiectau cychwynnol wedi eu cyflawni ac mae'r Bartneriaeth yn bwriadu adolygu'r Cynllun yn ystod 2023 gan lansio fersiwn diwygiedig - bum mlynedd ers creu'r Cynllun gwreiddiol.</p>
---	--

	<p>Un o flaenoriaethau'r Cynllun yw gweithredu'r Strategaeth Parcio a Thrafnidiaeth ardal Yr Wyddfa ac Ogwen. Mae nifer o'r elfennau cychwynnol wedi eu rhoi ar waith gyda chefnogaeth gan Drafnidiaeth Cymru. Mae oedi mewn perthynas â Phen Y Pass a'r cais cynllunio a gymeradwywyd yn ddiweddar i osod rhwystr fyddai'n gwella effeithlonrwydd y system rag archebu gan fod pryderon wedi ei godi gan y tiffeddiannwr.</p> <p>Ysgrifennwyd cynllun ardal bwrpasol ar gyfer Nant Gwynant yn ystod y flwyddyn, ar y cyd a'r partneriaid perthnasol yn yr ardal.</p> <p>Mae rhaglen Llysgennad Eryri wedi mynd o nerth i nerth gyda dros 700 wedi cymhwyso a tua 200 wedi ailgymhwyso yn ystod y flwyddyn.</p> <p>Mae cyllid wedi ei sicrhau ar gyfer penodi swyddog i arwain ar y gwaith sy'n ymwneud â Wyddfa ddi-sbwriel gyda'r bwriad o hysbysebu'r swydd eleni.</p> <p>Mae ap Llwybrau Yr Wyddfa ar fin cael ei lansio ar ei newydd wedd gan fod yr ap wedi ei diweddarau'n ddiweddar i gyd-fynd a'r ddeddf hygyrchedd i gyrff cyhoeddus.</p>
<p>Cynllun Eryri (Cynllun Partneriaeth Parc Cenedlaethol Eryri)</p>	<p>Mae Cynllun Eryri – sef Cynllun Partneriaeth y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2020 – 25, wedi cael ei fabwysiadu'n ffurfiol gan yr Awdurdod yn ei Gyfarfod Blynyddol ar y 23ain o Fedi 2020.</p> <p>Mae Cylch Gorchwyl Fforwm Eryri wedi'i ddiwygio i gynnwys cyfarfodydd partneriaeth o bell, ac mae bellach wedi'i nodi fel y dull gweithredu a ffefrir ar gyfer o leiaf 3 o'r 4 cyfarfod blynyddol.</p> <p>Yn ystod haf 2021, dechreuodd y gwaith o gynhyrchu'r Adroddiad Monitro Blynyddol cyntaf ar gyfer Cynllun Eryri, gyda'r wybodaeth a'r data a gasglwyd yn cwmpasu'r cyfnod o fis Medi 2020 i fis Rhagfyr 2021.</p> <p>Bydd pob Canlyniad yn cael ei asesu mewn perthynas â'r Mesurau Llwyddiant y cytunwyd arnynt gan yr holl Bartneriaid yng Nghynllun Gweithredu gwreiddiol Cynllun Eryri ac adroddir arnynt yn yr adroddiad.</p> <p>Ar ddiwedd mis Mawrth 2022, roedd yr adroddiad yn y broses o gael ei gwblhau a'i gymeradwyo gan Fforwm Eryri, ac wedi hynny bydd yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod.</p>

<p>Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031</p>	<p>Mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 (CDLI) diwygiedig ar y 6ed o Chwefror 2019.</p> <p>Cyflwynwyd yr ail Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) i'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ar yr 20fed o Hydref 2021, ac roedd yn cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2020 hyd at ddiwedd mis Mawrth 2021. Cyflwynir yr AMB i Lywodraeth Cymru erbyn 31ain o Hydref 2021 bob blwyddyn.</p> <p>Nododd yr Adroddiad Monitro fod arwyddion cynnar yn pwyntio at newidiadau angenrheidiol yn y dyfodol i CDLI Eryri oherwydd canlyniadau Brexit a'r pandemig Covid-19, newidiadau mewn polisi cenedlaethol megis cyhoeddi Cynllun Cenedlaethol Cymru'r Dyfodol 2040 yn ogystal â pherfformiad rhai agweddau o'r Cynllun.</p>
<p>Cynllun Corfforaethol 2021-22</p>	<p>Gan fod yr Awdurdod bellach wedi mabwysiadu Datganiad Llesiant sy'n cynnwys ei Amcanion Llesiant am gyfnod o bum mlynedd o 2021-26; - ni fydd angen adolygiad blynyddol.</p> <p>Bydd y camau y cytunwyd arnynt yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol yn awr yn ddigon i alluogi'r Awdurdod i asesu ei gynnydd o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant ac felly ni fydd angen adroddiad Dangosyddion Perfformiad ar wahân. Mabwysiadwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol 2021/22 gan yr Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2021.</p> <p>Rhodddwyd diweddariadau rheolaidd i'r aelodau ar y cynnydd a wnaed o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant, a amlinellwyd yn Rhaglen Waith Gorfforaethol 2021/22.</p> <p>Adroddwyd ar gynnydd dau chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 24ain o Dachwedd 2021 a darparwyd adroddiad cynnydd y trydydd chwarter ar yr 23ain o Fawrth 2022.</p> <p>Croesawodd yr aelodau'r cynllun newydd, gan nodi ei fod yn fwy cryno ac yn haws ei ddeall.</p>

Egwyddor 4: Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir

<p>Strategaeth y Gyllideb 2021/22</p>	<p>Cadarnhawyd cyllideb refeniw'r Awdurdod ar gyfer 2021/22 gan y Prif Swyddog Cyllid yn ei adroddiad i'r Awdurdod ar y 3ydd o Chwefror 2021. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cadarnhau'r lefi ar awdurdodau cyfansoddol.</p> <p>Cyflwynwyd diweddariad i'r Gyllideb i'r Awdurdod ar y 8fed o Ragfyr 2021 ac i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 23ain o Fawrth 2022.</p> <p>Roedd yr adroddiad mis Mawrth yn amlinellu'r cymorth ariannol a dderbyniwyd i liniaru effeithiau Covid-19, sydd wedi cynnwys grant cymorth gan Lywodraeth Cymru, rhyddhad trethi ac ad-daliadau cyflog trwy'r cynllun seibiant swyddi.</p> <p>Yn dilyn cynnydd o 10% yng ngrant y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2021/22, adroddwyd bod gan yr Awdurdod weddill o hyd o £476,251, sydd bellach wedi ei glustnodi ar gyfer dibenion penodol, gan gynnwys gwella cydnerthedd yr Awdurdod, cynyddu capasiti'r Awdurdod, yr agenda datgarboneiddio ac ymrwymadau cyfalaf.</p>
<p>Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2022/23 – 2025/26</p>	<p>Yn ei gyfarfod ar y 9fed o Chwefror 2022, cyflwynodd y Prif Weithredwr y Cynllun Ariannol Tymor Canolig diwygiedig ar gyfer 2022/23 – 2025/26 i'r Awdurdod, sy'n amlinellu ystod o sefyllfaoedd ariannol a allai wynebu'r Awdurdod dros y pedair blynedd nesaf. Mae'r Cynllun yn amlinellu model o'r adnoddau ariannol sydd eu hangen ar yr Awdurdod ar gyfer y lefelau gwasanaeth y mae'n gobeithio eu darparu yn y tymor canolig.</p> <p>Cadarnhaodd y Cynllun fod y targedau incwm ar gyfer 2022/23 wedi eu cynnal ar yr un lefel â 2021/22. Dywedwyd hefyd y bydd setliad craidd Grant y Parc Cenedlaethol yn debygol o aros ar yr un lefel dros y 3 blynedd nesaf, ac er nad oes darpariaeth ar gyfer chwyddiant, mae hyn o leiaf yn rhoi rhywfaint o sicrwydd o ran sefyllfa ariannol yr Awdurdod.</p> <p>Mae unrhyw arian ychwanegol a dderbynnir trwy grantiau penodol (heblaw grantiau craidd) yn dod â gwaith gweinyddol ychwanegol yn ei sgil, felly mae angen ystyried y pwysau gwaith ychwanegol ar rai o wasanaethau'r Awdurdod.</p>

Rheoli Perfformiad	<p>Fel rhan o'r Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu, mae'r mecanwaith ar gyfer adolygu perfformiad mewn perthynas â Datganiad Llesiant yr Awdurdod a'r Rhaglen Waith Gorfforaethol bellach wedi'u nodi'n ffurfiol.</p> <p>Mae'n cadarnhau y bydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn craffu perfformiad ar y camau gweithredu a gynhwysir yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol sy'n rhoi cipolwg ar gynnydd bob chwarter.</p> <p>Hefyd, Adroddiad blynyddol i'w baratoi a'i ystyried gan yr Awdurdod yn dilyn diwedd y flwyddyn i asesu perfformiad cyffredinol ar gyrraedd Amcanion Llesiant yr Awdurdod.</p>
---------------------------	---

Egwyddor 5: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

Rol Disgrifiadau Aelodau	<p>Fel rhan o gylch gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu, adolygwyd y disgrifiadau rôl bresennol ar gyfer Aelodau'r Awdurdod.</p> <p>Gwnaethpwyd newidiadau i gryfhau pwyslais rôl aelodau wrth osod cyfeiriad strategol ac uchelgais ar gyfer yr Awdurdod, gan ddarparu cyflwyniad trosfwaol gan gynnwys pwrpas Parciau Cenedlaethol a rôl yr Awdurdod wrth gyflawni'r dibenion hyn, a chryfhau'r adran ar ddatblygiad personol a rôl.</p> <p>Mabwysiadwyd y disgrifiadau rôl newydd ar gyfer Aelodau a'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd gan yr Awdurdod ar yr 27ain o Ebrill 2022.</p>
Presenoldeb Aelodau	<p>Parhaodd pob cyfarfod i gael ei gynnal ar-lein yn ystod y flwyddyn, wrth i donnau newydd o Covid-19 ddod i'r amlwg a chyfyngiadau gael eu tynhau ar wahanol adegau.</p> <p>Mae plattform ar-lein Zoom ar gyfer cynnal pwyllgorau a chyfarfodydd eraill bellach wedi'i sefydlu'n dda ar draws yr Awdurdod ac mae'n gweithio'n dda.</p> <p>Roedd presenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd yn ystod 2021/22 yn 85%, o gymharu â 90% yn 2020/21 ac 81% yn 2019/20.</p>

	<p>Mae gwaith ar y gweill gan wasanaeth TG yr Awdurdod i adnabod plattform priodol ar gyfer cynnal cyfarfodydd hybrid yn y flwyddyn nesaf ac i argymhell lleoliad priodol ar gyfer hyn.</p> <p>Os bydd yr Awdurdod yn symud ymlaen lawr y trywydd hwn, mae'n debygol y bydd anghenion hyfforddi ychwanegol ar gyfer Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion pwyllgorau a chyfarfodydd, i sicrhau bod cyfarfodydd yn cael eu rheoli'n effeithiol i alluogi pawb i gyfrannu'n llawn.</p>
Hyfforddiant Aelodau	<p>Fel y nodwyd uchod, roedd cyfyngiadau Covid-19 ar waith am y rhan fwyaf o 2021/22, ac felly ychydig iawn o gyfleoedd hyfforddi wyneb yn wyneb oedd ar gael i Aelodau.</p> <p>Fodd bynnag, ar yr 25ain o Fawrth 2022, cynhaliwyd y Diwrnod Datblygu Aelodau mewn person cyntaf ers 2 flynedd.</p> <p>Yn 2021/22, roedd presenoldeb aelodau mewn digwyddiadau hyfforddi yn 75% (69% yn 2020/21).</p> <p>Fel rhan o waith y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu, mae argymhelliad wedi'i gyflwyno i ddatblygu Strategaeth Datblygu Aelodau. Bydd y gwaith cychwynnol yn canolbwyntio ar y newid disgwylidig i Aelodau yn dilyn etholiadau llywodraeth leol ar y 5ed o Fai 2022. Cynigir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynnal asesiad sgiliau cyfunol, a fydd yn orfodol i bob Aelod newydd ei gwblhau; • Bod y sesiynau sefydlu mewnol yn cael eu hadolygu a'u gwella; • Cynnig hyfforddiant ar gadeirio cyfarfodydd i bawb a benodir yn Gadeirydd neu'n Is-Gadeirydd; a • Ystyried penodi mentor ar gyfer pob Aelod newydd ym mis Mai 2022.
Gwerthusiadau Perfformiad a Hyfforddiant Staff	<p>Mae anghenion dysgu a datblygu yn cael eu hadnabod mewn adolygiadau gwerthuso perfformiad blynyddol, ac mae cynllun hyfforddiant yn cael ei gynhyrchu gan y Pennaeth Personél sy'n amlinellu'r blaenoriaethau hyfforddiant ar gyfer y flwyddyn i ddod.</p>

	<p>Mynegwyd pryder dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bod canran y staff a arfarnwyd yn parhau i fod yn isel, ac yn 2020/21 roedd wedi gostwng i 32%, sydd heb ei debyg. Oherwydd diffyg adnoddau personél, nid oes data ar gael ar hyn o bryd ar gyfer y ganran a arfarnwyd yn 2021/22.</p> <p>Fodd bynnag, mewn arolwg staff a gynhaliwyd yn 2021/22, cytunodd 87% o'r staff eu bod yn cael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau (81.5% yn 2020/21).</p>
<p>Strategaeth Adnoddau Dynol</p>	<p>Roedd absenoldebau salwch staff yn 11.5 diwrnod yn 2019/20, ond roedd hyn wedi gostwng yn sylweddol i 3 diwrnod yn 2020/21. Credir bod cyfuniad o'r rhan fwyaf o staff sy'n gweithio gartref a chysylltiadau cymdeithasol cyfyngedig oherwydd cloi lawr wedi lleihau salwch heintus yn sylweddol, sydd wedi arwain at lai o absenoldeb oherwydd salwch ymhlith staff o ganlyniad.</p> <p>Fodd bynnag, nid oes data personél pellach ar gael ar hyn o bryd, gan nad yw'r Adroddiad Diweddarau Blynyddol ar weithredu Strategaeth Adnoddau Dynol yr Awdurdod wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ystod 2021/22. Mae hyn oherwydd bod y Pennaeth Personél wedi ymdeol ar y 30ain o Fehefin 2021, a'r methiant dilynol i benodi i'r swydd.</p> <p>Mae'n amlwg bod angen adolygu a diweddarau'r Strategaeth Adnoddau Dynol fel mater o flaenoriaeth. Mae recriwtio a chadw yn risgiau cynyddol i'r Awdurdod fel y mae cynllunio olyniaeth.</p> <p>Mae Pennaeth Personél newydd wedi'i phenodi a disgwylir iddi ddechrau yn ei swydd ar y 13eg o Fehefin 2022. Y gobaith yw y bydd y Pennaeth Personél maes o law yn gallu adolygu'r strategaeth a chynhyrchu cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r materion hyn.</p>
<p>Gwydnwch yr Awdurdod: Telerau ac Amodau Staff</p>	<p>Adnabuwyd adroddiad Archwilio Cymru ar Gydnerthedd yr Awdurdod a gallu'r Awdurdod i gwrdd â heriau cyfredol a heriau sy'n dod i'r amlwg ynghyd â materion yn ymwneud â chadw a recriwtio staff fel materion i fynd i'r afael â hwy.</p> <p>Trafododd yr Aelodau y materion hyn yn fanwl a chomisynwyd adroddiad, a ddaeth i'r casgliad nad oedd strwythur cyflogau'r Awdurdod yn gystadleuol, o'i gymharu â chyflogwyr eraill yn y sector cyhoeddus.</p>

	<p>Argymhellodd yr Aelodau hefyd y dylid cynnwys cydnabyddiaeth o ddwyieithrwydd yn yr adolygiad o strwythur tâl yr Awdurdod. Roedd yr Aelodau o'r farn bod y gallu i fod yn ddwyieithog yn hanfodol i alluogi'r Awdurdod i ddarparu ei wasanaethau, ac mae achos busnes i gydnabod hynny yn ei strwythur tâl.</p> <p>Ar ôl ymgynghori â staff ac Undebau, rhoddwyd cymeradwyaeth gan yr Awdurdod ar y 9fed o Ebrill 2022 ar gyfer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Addasiad ym mandiau cyflog yr Awdurdod gan ddau bwynt cyflog (i fyny) ar y meingefn cyflogau. • Diwrnod ychwanegol o wyliau ar Ddydd Gŵyl Dewi o 2022 ymlaen. • Cadw'r pwynt cyflog olaf mewn unrhyw fand cyflog yn amodol ar gyrraedd safon y cytunwyd arni yn y Gymraeg a'r Saesneg.
--	--

Egwyddor 6: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref

<p>Datganiadau Ariannol</p>	<p>Ni chwblhawyd y Datganiad Cyfrifon drafft o fewn yr amserlen estynedig sef y 31ain o Awst 2021. Cawsant eu hardystio (yn amodol ar archwiliad) gan y Prif Swyddog Cyllid yr Awdurdod a'u cyflwyno i'r Awdurdod ar y 13eg o Hydref 2021.</p> <p>Cyn hyn, roedd yr Aelodau wedi cymeradwyo'r Adroddiad Alldro ar gyfer 2020/21 mewn cyfarfod arbennig o'r Awdurdod ar yr 30ain o Fehefin 2021.</p> <p>Archwiliwyd y Datganiad Cyfrifon gan Archwilio Cymru, a chyflwynwyd y fersiwn derfynol (ôl-archwiliad) o'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2020/21 ynghyd â'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol i'r Aelodau mewn cyfarfod arbennig o'r Awdurdod ar yr 24ain o Dachwedd 2021 i'w cymeradwyo yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018.</p> <p>Yn yr un cyfarfod, cyflwynodd Archwilio Cymru ei adroddiad ISA260 blynyddol i'r Awdurdod. Cadarnhaodd yr Archwilydd y byddai'n cyflwyno barn ddiamed ar ddatganiadau ariannol a nodiadau cysylltiedig yr Awdurdod.</p>
------------------------------------	--

<p>Rheoli Risg</p>	<p>Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n chwarterol gan Benaethiaid Gwasanaeth a'r Tîm Rheoli.</p> <p>Fel y nodir yn y Gofrestr Risg, mae'r cyfrifoldeb dros y risgiau a adnabuwyd yn cael eu dyrannu i swyddogion a enwir ac mae dyddiad targed yn cael ei osod ar gyfer mesurau lliniaru. Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu gan Aelodau ym mhob Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac mae unrhyw risgiau sy'n cael eu tynnu i ffwrdd o'r Gofrestr yn cael ei gadarnhau yn flynyddol mewn cyfarfod yr Awdurdod.</p>
<p>Archwilio Allanol</p>	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2021, cyflwynodd Archwilio Cymru ei adroddiad yn nodi ei ganfyddiadau yn dilyn ei Adolygiad o Wasanaethau Cydnerth a Chynaliadwy. Mae manylion llawn y canfyddiadau wedi'u nodi o dan Adran 6 (Materion Llywodraethu Arwyddocaol) yn y Datganiad hwn.</p> <p>Yn yr un cyfarfod, cyflwynodd Archwilio Cymru eu Cynllun Archwilio ar gyfer 2021/22. Roedd y Cynllun Archwilio wedi ymgorffori effeithiau posibl Covid-19 ar waith yr Awdurdod yn ogystal ag ar allu Archwilio Cymru i gyflawni ei waith.</p> <p>Roedd y Cynllun Archwilio yn nodi trefniadau diwygiedig ar gyfer yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol, a fyddai'n dibynnu ar bryd y gallai'r Awdurdod gwblhau'r cyfrifon. Roedd hefyd yn nodi'r bwriad o gynnal archwiliad perfformiad a fyddai'n adlewyrchu'r risgiau a'r cyfleoedd a amlygwyd yn adolygiad 2019/20 o gyfranogiad ac adolygiad 2020/21 o gydnerth corfforaethol.</p> <p>Ymhellach i hyn, yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 8fed o Ragfyr 2021, cyhoeddodd Archwilio Cymru Dystysgrif i gadarnhau, yn dilyn archwiliad o Asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad ar gyfer 2020/21, fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswydd o dan adran 15(2) (8) a (9) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.</p> <p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 9fed o Chwefror 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru Gynodeb Archwilio Blynyddol o'r gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2021. Nododd yr adroddiad fod yr Archwilydd Cyffredinol wedi rhoi barn wir a theg ddiamedd ar ddatganiadau ariannol yr Awdurdod ar yr 29ain o Dachwedd 2021, cyn y dyddiad cau statudol.</p>

	<p>Dywedwyd hefyd bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif yr Awdurdod wedi'u paratoi yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol.</p> <p>Nododd yr Archwilydd Cyffredinol fod cynnydd wedi'i wneud o ran gwella ansawdd y datganiadau drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio ar yr 27ain o Orffennaf 2021. Erys lle i wella ymhellach fod rhai anghysondebau rhwng y datganiadau ariannol a'r papurau gwaith ategol wedi'u nodi.</p> <p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru ei Gynllun Archwilio ar gyfer 2022. Mae'r adroddiad yn nodi'r risgiau archwilio a'r ymateb archwilio arfaethedig i'w cynnal yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi nad yw'r archwiliad perfformiad wedi'i gadarnhau eto. Cadarnhawyd y ffioedd archwilio hefyd.</p>
<p>Archwiliad Mewnol</p>	<p>Bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn adrodd ar waith y flwyddyn ariannol ddiwethaf yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf.</p> <p>Cynlluniwyd i bedwar archwiliad mewnol gael eu cynnal yn ystod 2021/22, sef Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, Trefniadau Tendre, Rheoli Absenoldebau a Chynlluniau Parhad Busnes.</p> <p>Roedd archwiliadau Trefniadau Tendre a Chynlluniau Parhad Busnes wedi cael eu graddio fel "Cyfyngedig" - er bod rheolaethau mewn lle, mae angen gwella cydymffurfiaeth gyda'r rheolaethau a / neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau y mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.</p> <p>O ganlyniad i'r raddfa a roddwyd i hyn, cytunwyd ar bwyntiau gweithredu penodol ac ar amserlen i'w gwblhau gyda'r swyddogion perthnasol, er mwyn mynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.</p> <p>Yn yr archwiliad ar Lesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gafodd ei raddio fel "Digonol" - mae yna reolyddion yn eu lle i gyflawni'r amcanion ond mae rhai agweddau lle gellir tynhau'r trefniadau er mwyn lliniaru risgiau ymhellach.</p> <p>Cafodd archwiliad Rheoli Absenoldebau a Llesiant Staff ei radio yn "Uchel" - gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.</p>

Iechyd a Diogelwch	<p>Mae'r Grŵp Iechyd a Diogelwch yn cyfarfod bob chwarter i fonitro materion iechyd a diogelwch o fewn yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynyddol a gyflwynwyd gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn cynnwys manylion y cyrsiau hyfforddiant a wnaed yn ystod y flwyddyn a'r digwyddiadau / damweiniau a gofnodwyd.</p> <p>Adroddwyd ei bod yn arferol cymharu data o flwyddyn i flwyddyn ar ddigwyddiadau a gofnodwyd, sydd hefyd yn cynnwys digwyddiadau y mae'n rhaid adrodd y neu cylch i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch o dan y 'Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus (RIDDOR)'. Fodd bynnag, nid yw data o 2020/21 yn gynrychioliadol oherwydd nifer o ffactorau gan gynnwys gweithio gartref ac atal busnes ym Mhlas Tan y Bwlch.</p> <p>Mynegwyd pryder ynghylch y diffyg data cymaradwy, a chytunwyd y byddai'r Pennaeth Personél yn cylchredeg data pellach yn ôl y gofyn.</p>
Canolfannau Gwybodaeth	<p>Mae gan yr Awdurdod 3 Ganolfan Gwybodaeth ym Metws y Coed, Beddgelert ac Aberdyfi, sydd yn cael eu rheoli gan Reolwr Masnachol y Canolfannau, gyda'r prif nod i sicrhau bod y canolfannau yn hyfyw fasnachol / hunangynhaliol.</p> <p>Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Canolfannau Croeso i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 24ain o Dachwedd 2021. Roedd yr adroddiad yn rhoi trosolwg o'r flwyddyn 2021/22 hyd yma, a'r camau i'w cymryd yn 2022/23.</p> <p>Adroddwyd bod y cyfyngiad ar niferoedd oherwydd cyfyngiadau Covid a gostyngiad mewn oriau agor yn ffactorau sydd wedi effeithio'n negyddol ar niferoedd ymwelwyr. Yn ogystal, mae lefelau recriwtio a chadw staff yn achosi problemau.</p> <p>Roedd yr adroddiad yn amlinellu niferoedd ymwelwyr manwl a data gwariant y pen ym mhob un o'r Canolfannau.</p>
Strategaethau Benthycu a Buddsoddi / Rheoli'r Trysorlys	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol sy'n darparu'r gweithgaredd Rheoli Trysorlys gwirioneddol (benthycu a buddsoddi) yr Awdurdod yn ystod 2020/21, i gyfarfod yr Awdurdod ar y 9fed o Fehefin 2021.</p>

	<p>Yn ystod 2020/21 arhosodd gweithgarwch yr Awdurdod o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol. Ni fu unrhyw fenthyca.</p> <p>Yn 2020/21, cyfanswm y llog a dderbyniwyd o fuddsoddiadau oedd £11,113. Mae llog a dderbyniwyd o fenthyciadau ceir o £1,194 yn cynyddu'r cyfanswm i £12,307 yn erbyn cyllideb o £23,000.</p> <p>Mae swm llog banc a chymdeithas adeiladu o £11,113 ar gyfer 2020/21 yn llawer is na'r swm cyfatebol o £48,077 yn 2019/20. Y prif reswm yw bod cyfraddau llog wedi gostwng yn gyffredinol oherwydd effeithiau'r pandemig, a bod yr Awdurdod wedi rhoi'r gorau i adneuo cyfrifon rhybudd 95 diwrnod ar sail cyngor proffesiynol.</p> <p>Rhodddwyd adroddiad ar lafar Intermin ar Reoli'r Trysorlys yn yr Awdurdod ar y 8fed o Rhagfyr 2021. Dywedodd y Prif Swyddog Cyllid fod cronfeydd a buddsoddiadau'r Awdurdod yn parhau i fod yn ddiogel a bod cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn.</p> <p>Cyflwynodd yr Uwch Swyddog Cyllid y Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2022/23 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 9fed o Chwefror 2022.</p> <p>Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at gyflawni gwasanaethau'r Parc Cenedlaethol ynghyd â throsolwg o sut y caiff y risg cysylltiedig ei reoli a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.</p> <p>Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod yr Awdurdod yn cychwyn 2022/23 yn ddi-ddyled. Cymeradwyodd yr Aelodau 'dim newid' i'r cyfyngiad benthyca awdurdodedig a'r ffin weithredol, a chymeradwywyd y Strategaeth Benthyca Cyfalaf a'r Strategaeth Buddsoddi ar gyfer 2022/23, a nodi'r cynnwys sy'n ymwneud a'r Cod Darbodus.</p>
<p>Ganolfan Astudio Plas Tan y Bwlch</p>	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod Arbennig a gynhaliwyd ar yr 23ain o Hydref 2020, penderfynodd yr Aelodau barhau i weithredu Plas Tan y Bwlch fel llety Gwely a Brecwast yn y tymor byr i ganolig; bwrw ymlaen gyda'r gwaith o ailstrwythuro staff; parhau â'r ddeialog gydag ystod o bartneriaid posibl yn y dyfodol; ac adrodd ar y cynnydd i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau.</p>

	<p>Cynyddwyd y risgiau o fethu â chyrraedd y targed cynhyrchu incwm ar gyfer Plas Tan y Bwlch i Uchel ar Gofrestr Risg yr Awdurdod ym mis Mawrth 2022. Amlinellir y manylion o dan adran 6 y datganiad hwn.</p> <p>Mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi hysbysu'r Aelodau yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 24ain o Dachwedd 2021, y bydd angen ystyried dyfodol Plas Tan y Bwlch ar ddiwedd tymor 2022.</p>
Yr Ysgwrn	<p>Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn i'r Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2022.</p> <p>Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod gan Yr Ysgwrn orwariant o £7,000 ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2021/22 oherwydd gostyngiad mewn incwm, cost comisiynu Cwricwlwm Yr Ysgwrn a chostau rheoli eiddo oherwydd amrywiol broblemau technegol gyda'r larwm a'r boeler biomas.</p> <p>Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r cynlluniau safle arfaethedig ar gyfer y flwyddyn i ddod ac yn cydnabod bod targedau'r gyllideb yn heriol. Nid yw niferoedd ymwelwyr a thueddiadau incwm cyfatebol yn glir oherwydd yr aflonyddwch a achosir gan bandemig Covid-19.</p>

Egwyddor 7: Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Datganiad Polisi Tâl	<p>Mae gofyniad ar Awdurdodau Lleol i baratoi datganiadau polisi tâl o dan Adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011. Er bod Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol wedi'u heithrio o'r gofyniad hwn ystyriwyd ei fod yn arfer da mabwysiadu datganiad o'r fath, ac yn unol â hynny gwneir hyn yn flynyddol gan y Pennaeth Personél.</p> <p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 2021/22 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2022/23 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 23ain o Fawrth 2022 gan sicrhau tryloywder o ran y taliadau cydnabyddiaeth ariannol i staff yn yr Awdurdod.</p>
-----------------------------	--

	<p>Ar adeg adrodd, dim ond yn ddiweddar y cytunwyd ar y Dyfarniad Cyflog ar gyfer 2021/22, sy'n golygu bod ôl-dâl o fis Ebrill 2021 wedi'i dalu i'r holl staff yng nghyflogau Mawrth 2022.</p>
<p>Adroddiad Blynyddol a Chynllun Gwella 2020/21</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella ar gyfer 2020/21 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 13eg o Hydref 2021, cyn iddo gael ei gyhoeddi ar y wefan a'i ddsbarthu i brif ganolfannau'r Awdurdod, llyfrgelloedd cyhoeddus ac ati, o fewn y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Mae'n cynnwys Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd ar gyfer y flwyddyn, sy'n nodi'r hyn a gyflawnwyd, beth na chafodd ei gyflawni ac unrhyw broblemau a wynebwyd.</p> <p>Mae hefyd yn cynnwys manylion am Flaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod ac Amcanion yr Awdurdod a osodir yn flynyddol sy'n bwydo i mewn ac yn dangos sut y bwriedir mynd â'r Parc Cenedlaethol yn ei flaen er mwyn gwireddu gweledigaeth yr Awdurdod; gwerthusiad cryno o'r cynnydd a wnaed o ran cwrdd ag Amcanion yr Awdurdod, y gweithgareddau gwaith allweddol ar gyfer 2020/21, a rheoli perfformiad (gan gynnwys canlyniadau dangosyddion perfformiad ar gyfer y flwyddyn).</p> <p>Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol wrth yr Aelodau, yn dilyn mabwysiadu Datganiad Llesiant 2021 – 2026, fod y broses bellach wedi newid, ac mai dyma'r tro olaf i'r Adroddiad Blynyddol gael ei gyflwyno yn y fformat presennol o dan y Mesur Llywodraeth Leol.</p>
<p>Darlledu Pwyllgorau</p>	<p>Fel rhan o gylch gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu, ystyriwyd sut y dylid cynnal cyfarfodydd pwyllgor yn y dyfodol yn ogystal â symud ymlaen gyda darlledu pwyllgorau.</p> <p>Trafodwyd argymhellion a wnaed gan y Grŵp Tasg a Gorffen yn y Gweithgor Aelodau ar yr 6ed o Ebrill 2022, cyn eu cyflwyno i'w cymeradwyo'n derfynol a'u mabwysiadu gan yr Awdurdod ddiwedd Ebrill 2022. Y rhain oedd:</p> <p>Darlledu'r Awdurdod a Phwyllgorau Cynllunio a Mynediad yn y dyfodol yn fyw ar y wefan. Recordiadau o'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau i'w uwchlwytho ar ôl y cyfarfod er mwyn i'r cyhoedd eu gweld.</p>

	<p>Symud ymlaen gyda threfniadau heb gyfieithu cyfraniadau Saesneg.</p> <p>Cyflwyno system cyn-gofrestru ar gyfer y cyhoedd.</p> <p>Staff i ymchwilio i'r lleoliad gorau ar gyfer pwyllgorau hybrid a gwneud argymhelliad i'r Awdurdod maes o law.</p>
<p>Craffu Aelodau</p>	<p>Yn ystod 2021/22, derbyniwyd adroddiad gan y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 14eg o Orffennaf 2021 ynglŷn â chynnydd y Grŵp Tasg a Gorffen ar graffu ar Gyfrif Carbon Eryri (a sefydlwyd yn 2020/21); a derbyniwyd adroddiad gan yr Awdurdod ar y 13eg o Hydref 2021 ar gynnydd y Grŵp Tasg a Gorffen i graffu ar ddiogelu Enwau Lleoedd Cymru.</p> <p>Adroddodd y Grŵp Tasg a Gorffen ar Adolygu Llywodraethu hefyd eu hargymhellion i'r Gweithgor Aelodau ar yr 6ed o Ebrill 2022. Rhan o gylch gorchwyl y grŵp oedd edrych ar Graffu Strategol. Gwnaed nifer o argymhellion, gan gynnwys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Grwpiau Tasg a Gorffen i gytuno o'r cychwyn cyntaf ar Gylch Gorchwyl sy'n nodi dyddiad adrodd terfynol, er mwyn sicrhau bod y grwpiau'n parhau i ganolbwyntio. 2. Dylid adolygu penodi Aelodau ar Grwpiau Tasg a Gorffen. Dylid penodi pobl sydd ag arbenigedd neu ddiddordeb yn y pynciau. 3. Oedi wrth bennu pynciau craffu 2022/23 hyd nes y ceir y Llythyr Cylch Gwaith Terfynol gan y Gweinidog, ac yn amodol ar hyn, cefnogi'r meysydd canlynol ar gyfer Grwpiau Tasg a Gorffen yn y dyfodol, sef: <ul style="list-style-type: none"> • Camau Gweithredu ar Newid yn yr Hinsawdd • Camau Gweithredu ar yr Argyfwng Bywyd Gwylt a Natur • Cynllunio Wrth Gefn a sut rydym yn delio â Digwyddiadau'r Dyfodol

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Bwriedir eu Cymryd ar gyfer 2022/23

Archwilio Cymru: Gwasanaethau Cydnerth a Chynaliadwy

Yn ystod 2020-21 adolygwyd cydnerthedd corfforaethol o bell, trwy astudio ac archwilio dogfennau perthnasol ac anfon arolwg allan i Aelodau a staff yn gofyn am eu barn.

Wrth adrodd ar y canlyniadau ym mis Ebrill 2021, daeth Archwilio Cymru i'r casgliad bod "yr Awdurdod wedi ymateb yn dda yn y pandemig ond mae'r heriau a wynebwyd ganddo wedi amlygu angen i wella'i gydnerthedd a'i gynaliadwyedd yn y tymor hwy".

Cynigion ar gyfer Gwella

Mae'r tabl islaw yn gosod allan y cynigion ar gyfer gwella a adnabuwyd gan Archwilio Cymru wrth ymgymryd â'r adolygiad. Yn ystod 2021/22, bu'r Awdurdod yn gweithio i roi'r cynigion hyn ar waith, ac mae'r canlyniadau wedi'u hadrodd o dan y penawdau penodol yn y Datganiad hwn. Mae rhywfaint o'r gwaith yn parhau i fynd rhagddo a bydd yn cael ei ddatblygu ymhellach yn 2022/23.

CaG1	I gefnogi cydnerthedd dylai'r Awdurdod gadarnhau ac arfarnu ei ffyrdd newydd o weithio mewn perthynas â llywodraethu, parhad busnes a gweithio o bell.
CaG2	I gynyddu effaith prosiectau a ariennir â grantiau i'r eithaf dylai'r Awdurdod ddatblygu fframwaith i arfarnu eu cyfraniad posibl at symud Cynllun Eryri yn ei flaen ac i sicrhau bod cynllunio priodol ar gyfer etifeddiaeth yn digwydd.
CaG3	I gefnogi mwy o gydnerthedd dylai'r Awdurdod ystyried sut a phryd i adael i swyddogion gael profiadau newydd mewn gwasanaethau a thimau ehangach i feithrin sgiliau, gwybodaeth a chapasiti.

Archwilio Cymru: Adolygiad o sut mae'r Awdurdod yn Hyrwyddo Twristiaeth Gynaliadwy

Mae'r archwiliad wedi cymryd lle, ond nid yw Archwiliad Cymru wedi cyhoeddi adroddiad canlyniad yr adolygiad hwn eto.

Proffil Risg yr Awdurdod

Mae'r tri risg uchaf i'r Awdurdod fel y'u diweddarwyd ym mis Mawrth 2022, fel a ganlyn:

Risg	Canlyniad	Gweithred a Nodwyd / Cynnydd hyd yma
Targed Cynhyrchu Incwm (Plas Tan y Bwlch).	Methu â chadw o fewn cyllideb yr Awdurdod.	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 23ain o Hydref 2020 cymerwyd y penderfyniad i weithredu Plas Tan y Bwlch fel busnes G&B yn y tymor byr i ganolog, ac i symud ymlaen i ailstrwythuro staff fel amlinellwyd yn yr adroddiad. Mae'r penderfyniad yn golygu bod y risg i'r Awdurdod wedi ei leihau rhywfaint. Fodd bynnag, mae yna risg i'r Awdurdod o hyd, er bod yr effaith a'r effaith debygol wedi lleihau rhywfaint.</p> <p>Yn dilyn y broses o ailagor yr economi, mae Plas wedi cael tymor prysur yn gweithredu fel yr amlinellwyd uchod. Gwnaethom adrodd yn ddiweddar i Fwrdd Plas. Yr un fath â gweddill y sector, rydym wedi dioddef o brinder staff mewn manau ac ansicrwydd Covid. Ar hyn o bryd rydym yn y broses o gyfrifo'r incwm am y flwyddyn hyd yma, ond rydym yn ymwybodol bod gorwariant wedi bod ar staff yn ogystal â chostau tanwydd ar gyfer rhedeg a gwresogi'r Plas. Ni fydd y costau ychwanegol hyn yn cael eu gwrthbwyso gan gynhyrchu incwm ac mae ganddynt y potensial i gael effaith fach ar gyfrifon yr Awdurdod.</p>
Risg (cyhoeddusrwydd) o ganlyniad i'r Cynllun Traffig / Polisi Goriad Gwyrdd Eryri	Camreoli yn arwain at ddiffyg hygredd yn yr Awdurdod a'i bartneriaid.	<p>Mae datblygu Cynllun Yr Wyddfa wedi sefydlu perthynas well rhwng yr elfennau unigol sy'n ymwneud â rheolaeth ar Yr Wyddfa, gan gynnwys y gwasanaeth Sherpa.</p> <p>Mae is-grŵp i Gynllun yr Wyddfa wedi ei ffurfio i adolygu'r gwasanaeth Sherpa a materion trafniadaeth / parcio yn yr ardal. Mae astudiaeth rheoli traffig ar gyfer Yr Wyddfa ac Ogwen wedi'i chomisiynu a'i derbyn. Mae'r partneriaid wedi ystyried argymhellion</p>

		<p>yr adroddiad gyda Llywodraeth Cymru. Mae ymgynghoriad cyhoeddus wedi ei gynnal gyda'r cymunedau. Mae Trafnidiaeth Cymru yn ystyried dull gweithredu rhanbarthol ar gyfer materion o'r fath a gallai ffurfio Cydbwyllgorau Corfforaethol sydd â chyfrifoldeb penodol am drafnidiaeth ddarparu cyfleoedd pellach.</p> <p>Disgwylir niferoedd digynsail o ymwelwyr dydd y DU eto'r haf hwn wrth i'r cyfnod cloi lacio, a fydd yn achosi problemau i gymunedau lleol. Er y cymerir dull gweithredu ar sail partneriaeth, canfyddiad y cyhoedd fydd mai'r Awdurdod sy'n llwyr gyfrifol. Mae nifer o fesurau lliniaru wedi eu rhoi mewn lle gyda partneriaid ar gyfer tymor 2021 ac bydd yn parhau'r tymor 2022.</p>
<p>Agweddau o risg ariannol sy'n gysylltiedig â phrosiect LIFE Coedwigoedd Glaw Celtaidd gan gynnwys methu â chydymffurfio â rheolau caffael neu wariant ar gostau anghymwys gan arwain at beidio â dyfarnu'r grant, neu amrywiad yn y gyfradd gyfnewid Ewro / bunt.</p>	<p>Mae angen i APCE a phartneriaid eraill hunan ariannu gwariant ar agweddau o'r prosiect hyd yn hyn.</p>	<p>Ail adroddiad canol tymor i'r CE (a'r hawliad grant cysylltiedig) i fod i ddod i ben Ebrill 2022. Prosiect wedi cyrraedd trothwy gwariant ar gyfer gwneud yr hawliad hwn mewn pryd.</p> <p>Adborth swyddogol y Comisiwn i'r adroddiad canol tymor cyntaf yn gadarnhaol ar y cyfan, does dim pryderon mawr wedi'u codi. Mynd i'r afael â mân bryderon ochr yn ochr â monitro'r Prosiect mewn pryd ar gyfer yr adroddiad canol tymor nesaf.</p> <p>Llwyddodd y prosiect i gyrraedd y trothwy gwariant oedd ei angen er mwyn hawlio'r cyfanswm o £2m gan y Llywodraeth. Mae cyfraniad ariannol Llywodraeth Cymru nawr wedi dod i ben.</p>

Barn

Rydym yn bwriadu cymryd camau i ymdrin â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn rhan 6 yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i wella a bennwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.



EMYR WILLIAMS

ANNWEN HUGHES

**PRIF WEITHREDWR
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL
ERYRI**

**CADEIRYDD
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL
ERYRI**

DYDDIAD: 15.06.2022

DYDDIAD: 15.06.2022

RHESTR TERMAU

CRONIADAU

Y cysyniad fod incwm a gwariant yn cael ei gydnabod fel y mae'n cael ei ennill neu ei wneud, nid pan fo arian yn cael ei dderbyn neu ei dalu.

TÂL CYFALAF

Taliad i gyfrifon refeniw gwasanaeth i adlewyrchu cost yr asedau sefydlog a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog presennol, nid ei gynnal yn unig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Derbyniadau o ddim llai na £10,000 o werthiant asedau sefydlog. Gellir eu defnyddio ar gyfer cyllido gwariant cyfalaf o'r newydd neu ad-dalu dyled. Ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw "dydd i ddydd" arferol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Aседau y mae'r Awdurdod yn bwriadu eu dal am byth, nad oes ganddynt oes ddefnyddiol y gellir ei phennu, ac sydd o bosib â chyfyngiadau ar gael gwared â hwy.

RHWYMEDIGAETHAU / ASEDAU AMODOL

Mae'r rhain yn deillio o ddigwyddiad hanesyddol ac sy'n ddibynnol ar ddigwyddiadau ac amseriad heb sicrwydd iddynt yn y dyfodol cyn y gellir eu cynnwys yn y cyfrifon.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD

Gwariant a ddyrennir fel cyfalaf i bwrpasau ariannu ond nad yw'n arwain at i wariant gael ei gario yn y fantolen fel ased sefydlog. Yn gyffredinol grantiau yw'r rhain a gwariant ar eiddo nad yw'n perthyn i'r Awdurdod.

CYNLLUN BUDDIANT DIFFINIEDIG

Cynllun pensiwn ble bo rheolau'r cynllun yn diffinio'r buddiannau'n annibynnol ar y cyfraniadau sy'n daladwy, ac nad yw'r buddiannau'n uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

PRYDLES GYLLID

Prydles sy'n trosglwyddo holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased sefydlog i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles heblaw prydles ariannol

ASEDAU SEFYDLOG

Aседau diriaethol sy'n rhoi buddiannau i'r awdurdod a'r gwasanaethau y mae'n ddarparu am ragor nag un flwyddyn.

OES DDEFNYDDIOL

Y cyfnod y mae'r awdurdod yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

BYRFODDAU

CIPFA Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

LASAAC Local Authority (Scotland) Accounts Advisory Committee

IFRS Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol

IAS Safon Cyfrifeg Rhyngwladol